sauna

Vuodesta 1937

Suomen Saunaseura ry:n jäsenlehti 3/2022

Sauna & Ympäristö

Löylynhenki-palkinto Pentti Hakalalle 22

Vanhan savusaunan uusi elämä 26

Sauna, korona ja muut hengitystieinfektiot 44

ORGANISAATIOSI ARVOKKAIN PÄÄOMA

LUOTTAMUS & MAINE®

**SISÄISTÄ MAINEESI LIIKETOIMINTAVAIKUTUKSET.
TUNNISTA VAIKUTTAVIMMAT KEHITYSKOHTEESI.
SEURAA KEHITTYMISTÄ JA KILPAILIJOITA.**

LUOTTAMUS&MAINE-TUTKIMUS HELPOTTAA MAINEEN JOHTAMISTA JA SIDOSRYHMÄTUEN KASVATTAMISTA. MALLI MITTAA JA VISUALISOI MAINEENNE RAKENTEEN SEKÄ LÖYTÄÄ DATA-ANALYTIIKAN AVULLA KRIITTISET KEHITYSKOHTEET. LAAJA DATAPANKKIMME AUTTAA TAVOITTEIDEN ASETTAMISESSA JA TULOSTEN SEURANNASSA.

T|MEDIA

EVIDENCE BASED REPUTATION ADVISORY. T-MEDIA.FI

sauna

Sauna & Ympäristö

7 **Päätoimittajalta**

8 **Saunoissa kuultua**
Kuumimmat saunauutiset meiltä ja muualta.

13 **Toiminnanjohtajalta**

14 **Saunaseuran kuulumisia**

19 **Johtokunnan jäsenen puheenvuoro**
Pilvi Takala pohtii elämänsä saunoja.

20 **Suomen Saunaseuran syyskokouskutsu**

22 **Löylynhenki-palkinto meni tänä vuonna Ikaalisiin**
Löylynhenki-palkittu Pentti Hakala on ikinuori saunamestari.

26 **Vanhan savusaunan uusi elämä**
Saunaseuran jäsen Pertti Leinonen puolisoineen antoi vanhalle savusaunalle uuden elämän tontillaan Tuusulassa.

32 **Ympäristölaki on puhtaiden pohjavesien asialla**

Jonna Pennanen

Tämän vuoden Löylynhenki Pentti Hakala on saunonut yli 500 savusaunassa.

Visit Finland

Ympäristölain lakimuutos koskee myös rantasaunoja.

Taina Ristikivi-Kamua

Sataman Viilu on Osuuskauppa Keskimaan ja Harvian yhteisponnistus.

34 **Rantasauna on alkuperäisin suomalainen sauna**
Lassi A. Liikkanen perehtyi rantasaunojen historiaan.

38 **Sataman Viilussa sauna on aina lämmin**
Jyväskylän uusin maamerkki on saunaravintola Sataman Viilu.

42 **Perheyritys Juup panostaa vastuullisiin artesaanikiukaisiin**

44 **Sauna, korona ja muut hengitystieinfektiot**

48 Villa Furuvik ja hyvien tyyppien aamusauna
Toimittajamme kävi tutustumassa suosittuun Furuvikin rantasaunaan.

52 Innostava ja lämmin World Sauna Forum
Sauna from Finlandin viides World Sauna Forum järjestettiin kesäkuussa Tampereella.

56 Kansainvälisen Saunaliiton ISA:n kuulumisia

58 Vierailulla historiallisessa Marie-Bad -saunassa

Reetta Virtanen

Villa Furuvikin rantasauna on Itä-Helsingin helmi.

Sauna Brothers

Sauna Brothers vieraili Teuvan ajoissa.

62 Mäntylän sauna
Valokuvaaja Hannu Pakarisen kuvat kertovat tarinaa.

64 Sauna Brothers Siirrettävien Saunojen Kokoontumisajoissa
Saunaseuran mobiilisauna hurmasi Teuvan ajojen kävijät.

66 Saunakolumni: Sauna Arla on kuollut – eläköön yleiset saunat
Helsinkiläinen saunayrittäjä Kimmo Helistö.

67 Suomen Saunaseuran yhteystiedot

Sauna-lehti – Suomen Saunaseura ry:n jäsenlehti 3/2022
75. vuosikerta | ISSN 0357-6566

Julkaisija Suomen Saunaseura ry
Vaskiniementie 10, 00200 Helsinki, www.sauna.fi

Toiminnanjohtaja Janne Koskenniemi
janne.koskenniemi@sauna.fi
puh. 050 371 8178, soittoajat ti–to klo 10–13

Päätoimittaja Karoliina Saarnikko
Saarnikko PR & Communications, lehti@sauna.fi

Toimitusneuvosto
Hannu Saintula, pj, Jouni Ahonen, Ben Grass, Tiina Kaskiaro, Jarmo Lehtola, Leena-Kaisa Simola, Lasse Viinikka

Taitto Pekka Niemi, Rhinoceros Oy
Kannen kuva Hannu Pakarinen
Painatus Grano Oy, Helsinki 2022
Painos 5 000 kpl

Ilmoitukset Kristian Miettinen
aurinia@kolumbus.fi, puh. 0400 225 855

Lehden 3/2022 avustajat
Lassi A. Liikkanen, Kimmo Helistö, Reetta Virtanen, Risto Elomaa, Veli-Jukka Anttila, Jonna Pennanen, Pia Sovio-Pyhälä, Sauna Brothers, Pertti Leinonen, Jarmo Lehtola ja Kimmo Roponen

Sauna-lehti 4/2022 ilmestyy joulukuussa
Ilmoitusvaraukset 16.11. mennessä
Aineistot 22.11. mennessä

Osoitteenmuutokset www.sauna.fi/jasensivut/

Toimituksellinen aineisto luovutetaan Saunaseuran käyttöön kaikin oikeuksin. Saunaseura ei vastaa tilaamatta lähetetyistä aineistoista.

Sauna-lehti verkossa:
www.sauna.fi/sauna-lehti

YMPÄRISTÖMERKKI MILJÖMÄRKT
Painotuote
4041 0955

Saunaseura 85 vuotta

Suomen Saunaseura täyttää 85 vuotta!

Sauna-lehden joulukuun numero 4/2022 (ilmestyy 9.12.) on Saunaseuran 85-vuotisjuhlanumero.

Juhlalehden ilmoitusmyynti on alkanut ja käy vilkkaana.
Varaathan oman ilmoituspaikkasi onnitteluineen mahdollisimman pian!

Ilmoitusvaraukset:
aurinia@kolumbus.fi tai puhelimitse: Kristian Miettinen 0400 225 855

Lisätiedot Sauna-lehden mediakortista www.sauna.fi/sauna-lehti

Anna sykkeen nousta saunassa

Työssäsi keskity sen sijaan siihen, minkä osaat parhaiten, ja me hoidamme loput. Teemme kaikkemme, jotta asiakkaittemme arki olisi sujuvaa ja markkinointi vaikuttavaa. Reagoimme nopeasti muutoksiin ja olemme asiakkaan apuna 24/7.

Ota yhteyttä, kun kätesi ovat täynnä töitä ja kaipaat vaikuttavia viestinnän ratkaisuja.

GRANO

Arjen auttaja – muutoksen mahdollistaja

www.grano.fi

Yhdessä eteenpäin

Kesällä kelluin selälläni Saimaassa. Olimme lämmittäneet saunan jo toista kertaa sinä päivänä. Ilta oli valoisa. Taivas oli sininen, vaikka jo hämärtymässä. Taivaalla ajelehti yksi valkoinen pilvi. Tätini sanoi, paina tämä hetki mieleesi. Sitä on hyvä muistella, kun talvi on kylmimmillään, hän lisäsi. Nuotiopaikalla valmisteltiin hiillosta, saunassa joku heitti löylyä. Vesi oli tyyni ja taivaalla se yksi pilvi.

Sinulla lukijani on varmasti myös näitä muistoja kesäilloista ja saunasta. Hetkistä Suomen uskomattoman luonnon äärellä. Niitä on hyvä vaalia tänäkin syksynä.

Alkaneesta syksystä ja tulevasta talvesta povataan vaikeaa. Energiakriisi muuttaa arkisia tapojamme, hintojen nousu pakottaa monet tarkastelemaan tottumuksiaan. Tulevaisuus on epävarma ja on vaikea sanoa, onko pahin edessä vai takana päin. Koronavuosistakaan ei olla vielä selvitty, puhumattakaan Ukrainan sodasta. Tarvitaan joustavuutta. Joustava mieli selviää, joustava keho jaksaa. Nyt jos koskaan on arvostettava ja vaalittava sitä, mitä meillä on.

Saunomista ei tarvitse lopettaa, vaikka otsikot huutavat kodin sähkösyöppöä ja ympäristön pilaantumista. Kaikkea voi tehdä kohtuudella ja nautiskellen. Sauna pitää mielen ja kehon joustavana ja saunassa on helppo arvostaa sitä mitä on tässä ja nyt.

Reetta Virtanen

Syksyn Sauna-lehti on täynnä kiinnostavia juttuja. Vuoden Löylynhengen, **Pentti Hakalan** haastattelu on täynnä saunamestarin välittämää perinnetietoa (s. 22) ja saunaseuralaiselta saatu hieno juttu vanhan savusaunan pelastamisesta (s. 26) tuo hyvän mielen. Savusaunakulttuuri elää Suomessa vahvana!

Ympäristöteemamme mukaisesti tarkastelemme rantasaunojen ns. harmaavesien käsittelyä sivulla 32 ja kerromme kiuasvalmistaja Juupin vastuullisista kiukaista sivulla 42. Kaiken tämän lisäksi käymme Jyväskylässä ihailemassa saunaravintola Sataman Viilua, johon kiuas- ja saunavalmistaja Harvia on toteuttanut upean saunamaailman. Jutun löydät sivulta 38. Toivon, että jokainen lukijamme löytää lehdestä lempijuttunsa jos toisenkin.

Vuoden viimeisessä lehdessä, joulukuussa, juhlistamme 85-vuotista Saunaseuraa. Juhlavuosi näkyy tuolloin lehden sivuilla, mutta sitä ennen myös Saunaseuran muussa toiminnassa. Marraskuussa kokoonnumme juhlimaan kunnioittavan korkeaan ikään yltänyttä Saunaseuraa yhdessä. Yhdessä selviämme myös tulevasta syksystä ja talvesta, tuo se mukanaan mitä tahansa.

Syysterveisin,

Karoliina Saarnikko
Päätoimittaja

Saunomisen moninaiset vaikutukset unen laatuun ja palautumiseen

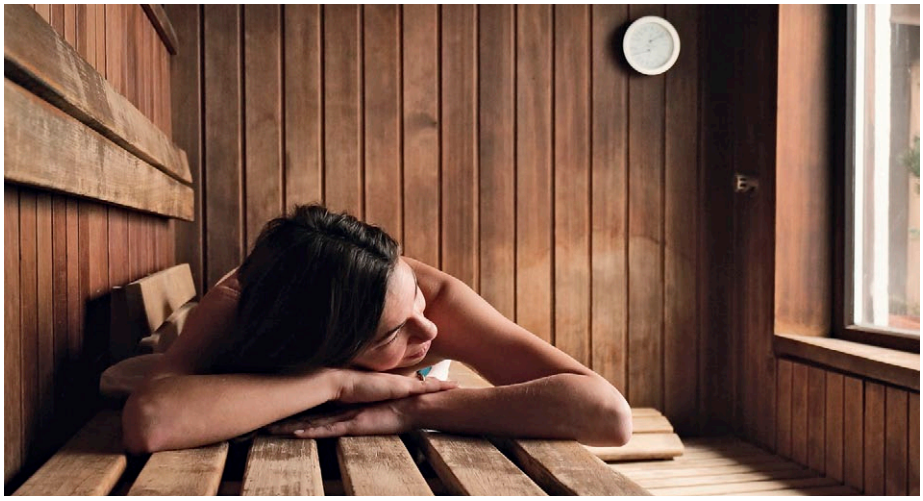

Adobe Stock

Saunominen on luonnollinen unilääke ja se parantaa myös unen laatua.

– Kun kehon lämpö saunomisen jälkeen alkaa laskea, se vaikuttaa alentavasti myös vireystilaan. Tämän tunnistaa saunomisen jälkeen rentoutumisen ja väsymyksen tunteena. Saunominen pari tuntia ennen nukkumaanmenoa voi siis helpottaa nukahtamista, kertoo Terveystalon Helsingin Uniklinikan vastaava lääkäri, unilääkäri ja neurologian erikoislääkäri **Gabriele Sved**.

Saunominen parantaa myös unen laatua, sillä se rentouttaa kehoa ja rentoutuneina nukumme yleensä myös paremmin.

Parempi unen laatu voi liittyä Svedin mukaan myös siihen, että saunoessa emme tuijota älylaitteita tai televisiota, jotka vaikuttavat tutkitusti unen laatuun. Saunominen juuri ennen nukkumaan menoa auttaa mieltä täten valmistautumaan uneen.

Toisille saunominen ennen unta ei kuitenkaan sovi, sillä joitakin se piristää. Saunominen voi aiheuttaa myös huimausta, jolloin unensaanti voi vaikeutua.

• **Asiasta uutisoi ensin Terveystalo.**

Perinnesaunottajat edistävät suomalaista aineetonta saunakulttuuria

Perinnesaunottajat ry. on pieni ja kasvava yhteisö, johon kuuluu suomalaisen aineettoman saunakulttuurin ja hoitosaunaperinteen ammattilaisia. Yhdistys rekisteröitiin virallisesti joulukuussa 2020, jolloin myös suomalainen saunakulttuuri hyväksyttiin Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon.

Perinnesaunottajat

– Perinnesaunottajat ry:n tärkeimpinä tehtävinä ovat perinteeseen pohjautuvan aineettoman saunakulttuurin, kuten elinkaari- ja vuotuissaunojen sekä muun henkisen kulttuuriperinnön ja saunarituaalien kuten loitsujen käytön elvyttäminen, harjoittaminen ja kehittäminen, yhdistyksen puheenjohtaja **Maaria Alén** kertoo.

Yhdistyksen keskeistä toimintaa on myös perinteeseen pohjautuvan hoitosaunakulttuurin kuten hoitavan vihtomisen, kasvilääkinnän, kuppauksen ja pesujen sekä pesuhieronnan elvyttäminen, harjoittaminen ja kehittäminen.

Lisäksi yhdistys toteuttaa edellä mainitun, perinteeseen pohjautuvan saunakulttuurin tutkimista, opettamista ja tiedotustoimintaa.

Perinnesaunottajat järjestävät myös erilaisia rituaali-, elinkaari- ja elämyssaunoja.

– Yhdistyksen kautta löytyy saunottaja tai saunaohjelman vetäjä monenlaisiin tapahtumiin, Alén vinkkaa. – Yhdistyksen kautta voi tiedustella myös työpajanvetäjää, luennoitsijaa, panelistia, konseptointiapua, taiteen tekijöitä ja saunaperinteeseen erikoistuneita matkailuoppaita.

• **Lue lisää: www.perinnesaunottajat.fi**

Naisten sauna -tapahtuma keräsi naisten saunakokemuksia nyt ensi kertaa

Kalevalaisten Naisten Liitto järjesti tänä kesänä Naisten sauna -tapahtuman, jossa innostettiin naisia kertomaan saunakokemuksistaan ja -perinteistään.

Tapahtuman tarkoituksena oli lisätä tietoisuutta naisten sauna- ja kylpykulttuurista sekä innostaa kaikenikäisiä ja eri taustoista tulevia naisia jakamaan, kokeilemaan ja uudistamaan saunomiseen liittyviä perinteitä ja tapoja.

Kalevalaisten Naisten Liitto

Tapahtumaan osallistuminen tapahtui somessa jakamalla omia saunaperinteitä ja -kokemuksia ja merkitsemällä ne aihetunnisteilla #kalevalaisetnaiset, #naistensauna, #womenssauna, #tyttösaunoo ja #EuropeanHeritageDays.

Kokemuksia jaettiin myös Kalevalaisten Naisten Liiton sosiaalisen median tileillä.

– Jäsenyhteisömme ovat innostuneet järjestämään omia tapahtumiaan eri puolella Suomea ja jopa Ruotsissa, ja tuottamamme saunateemainen sisältö somessa on tavoittanut tosi hyvin ihmisiä eri puolilta maailmaa, kertoo yhteisö- ja viestintäkehittäjä **Katja Lösönen** Kalevalaisten Naisten Liitosta.

Myös media on innostunut aiheesta niin kotimaassa kuin ulkomailla ja ainakin suomalaisista lehdistä Seura ja Anna ovat tehneet jutun tempauksesta.

– Monet naiset eivät välttämättä edes ymmärrä, miten ainutlaatuisten perinteiden ylläpitäjiä he ovat. Tapahtumamme on toiminut siinä mielessä myös muistuttajana, kun monet tapahtumaan osallistujat ovat elvyttäneet oman lapsuutensa tai sukunsa vanhoja saunatapoja, kertoo Lösönen.

- **Lisätietoja:**
  www.kalevalaistennaistenliitto.fi
  www.facebook.com/Kalevalaistennaistenliitto
  www.instagram.com/kalevalaisetnaiset

Miten pandemia vaikutti kiuasyrityksiin?

Saunologia-sivustolla julkaistiin kesäkuussa raportti kiuasteollisuuden taloudellisista kuulumisista vuonna 2022. Lähteenä oli käytetty valmistajien verkkosivuja, julkisia vuoden 2021 tilinpäätöstietojen sekä aiempia olemassa olevia yhteenvetoja.

Jutussa sivuttiin myös kiuas- ja saunayritysten kehitystä koronavuosina 2019–2021. Saunologian mukaan koronavuodet olivat piristysruiske usealle yritykselle. Ennätyskasvaja markkinoilla oli Suomen suurin sauna- ja kiuasyritys **Harvia**, jolla kasvua oli jopa 48 %. Vuoden nopein kasvaja oli parin hengen yritys **Warmheart** (26 %).

Toimialalla keskimääräinen liikevaihdon kasvu oli 2020–2021 peräti 20 % ja keskimääräinen liikevoittoprosentti 8 %.

– Yhteenvetona pandemian vaikutuksista voidaan sanoa, että se toi laskennallisesti noin 20 miljoonaa euroa lisää rahaa yhtiöiden kassaan pelkästään vuonna 2021, alle 10 miljoona aiempana vuonna. Suurin osa tästä meni Harvialle. Pienemmätkin yritykset hyötyivät, mutta toisaalta pandemia ei yksiselitteisesti lisännyt kaikkien myyntiä vaan joillekin yrityksille se on ollut myös alamäkeä, raportissa kerrotaan.

- **Lue koko katsaus osoitteesta:**
  www.saunologia.fi/suomalainen-kiuasteollisuus-2022

Sauna from Finland valitsi Asuntomessujen neljä elämyksellisintä saunaa

Tämän kesän **Asuntomessut** järjestettiin Naantalissa ja näytteillä oli jälleen myös erilaisia sauna- ja spa-osastoja. **Sauna from Finland** palkitsi elämyksellisimpinä kohteina Naantalin Aurinkolinnan, Honka Haikun, Wingin ja Talo Pukkilan. Lisäksi Saunarivitalolle annettiin kunniamaininta.

Yleisesti saunoja kiiteltiin persoonallisesta kädenjäljestä sekä luonnollisuuden korostamisesta. – Selkeästi saunoissa suositaan taas luonnollisuutta sekä puun lämpimiä sävyjä. On kiva, että oman kodin rakentajista on tullut rohkeampia ja uusia juttuja uskalletaan kokeilla. On myös hienoa, että ihmiset ovat valmiita satsaamaan saunoihin ja pesutiloihin, sillä laatusauna tarjoaa kokonaisvaltaisemman nautinnon kuin peruslöylyhuone, Sauna from Finlandin asiantuntija **Satu Ilomäki** kehuu Asuntomessukohteiden saunoja.

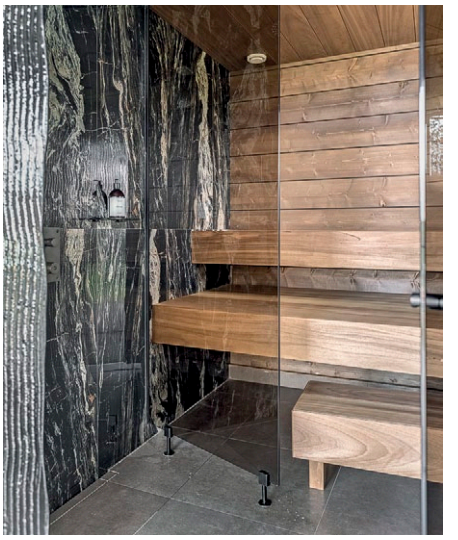

Wingin kiiltävät kivilaattaseinät ovat persoonalliset ja täysin talon luonnonläheisyteen sopivat.

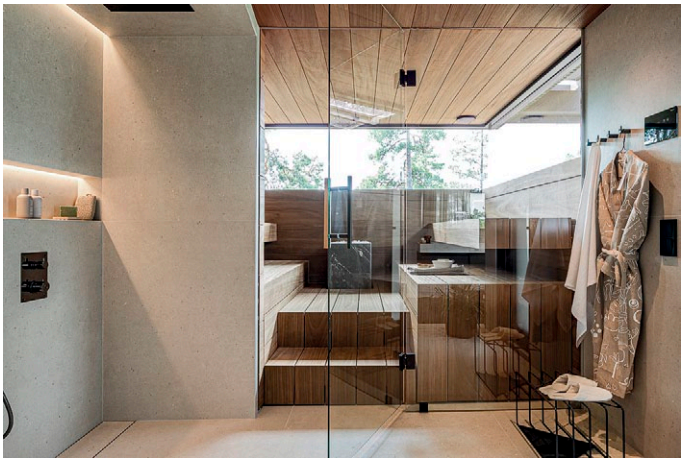

Raadin ykkösvalinta, Naantalin Aurinkolinna, sai kiitosta muun muassa leveistä lauteistaan ja paneelimateriaaleistaan.

Honka Haikun koko seinän levyinen ikkuna spa-alueella saa kylpyhetken tuntumaan kuin istuisi metsän keskellä.

Talo Pukkilan saunaan mahtuu suurempikin joukko kerralla saunomaan. Saunasta näkee myös hyvin ulos luontoon.

Kuvat: Sauna from Finland

Sauna from Finland povaa kunniamaininnan saaneelle Saunarivitalolle suurta suosiota.

Serlachiuksen Taidesauna ehdolla Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon saajaksi

Serlachius-museo Göstan yhteyteen alkukesällä 2022 valmistunut Taidesauna on ehdolla Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon 2022 saajaksi.

Taidesauna yhdistää suomalaisen saunakulttuurin osaksi taiteen, luonnon ja arkkitehtuurin muodostamaa elämystä. Taidesaunan on suunnitellut kansainvälisesti tunnustettu ja palkittu arkkitehtikolmikko **Héctor Mendoza**, **Mara Partida** ja **Boris Bežan**. He suunnittelivat myös Serlachius-museoiden vuonna 2014 avatun puurakenteisen paviljongin.

Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon esittelyn mukaan betonirakenteinen sauna ei uhmaa suomalaista sauna-arkkitehtuuria. Sen sijaan Taidesauna kuljettaa arkaaiseen ja karuun suomalaiseen hirsisaunakulttuuriin tottuneet kävijät täysin odottamattomaan saunamaailmaan.

– Lopputulos on elämyksellinen, tekijöidensä kulttuuritaustoista ammentava saunapolku, jonka varrelle on sijoitettu mittava määrä taidetta. Polku päättyy ulkotilan kautta kuljettavaan löylyhuoneeseen. Taidesauna liittyy selvästi uuteen saunakulttuuriin, jossa perinteisen hiljentymisen ja peseytymisen sijaan saunomisesta haetaan elämyksiä ja sosiaalista yhdessä olemista, saunasta todetaan.

Serlachius-museo

Finlandia-voittajan valitsee palkittu elokuvaohjaaja **Klaus Härö**. Voittaja julkistetaan 3. lokakuuta.

- **Asiasta uutisoi Serlachius-museot. Taidesaunasta lisää juttua ensi numerossa.**

HARVIA
Sauna & Spa

#healingwithheat

Viisi vinkkiä
vastuullisempaan saunomiseen

- 15–20 minuuttia riittää saavuttamaan saunan lämmön tuomat terveyshyödyt
- Saunaan heti kun se on valmis – MyHarvia muistuttaa tarvittaessa
- Vaihda kiuaskivet säännöllisesti; sauna lämpenee nopeammin ja löylyt paranevat
- Madalla lämpötilaa – jo 70 asteessa saat hyvät löylyt
- Jos saunassasi on kuivausventtiili, sulje se saunomisen ajaksi

Saunan lämpö jää usein hyötykäyttöön ja valtaosa saunan lämmöstä siirtyy lasioven ja rakenteiden läpi muualle rakennukseen. Jos käytössä on ilmanvaihdon lämmöntalteenotto tai poistoilmalämpöpumppu, suurin osa ilmanvaihdon lämmöstä jää hyötykäyttöön rakennuksen lämmitykseen.

Lue lisää vinkkejä vastuullisemmasta saunomisesta **www.harvia.fi**

Jälleen yksi poikkeuksellinen syksy

Jälleen kerran lähdemme kulkemaan kesän kuumuudesta kohti syksyä. Lueskelin parin aiemman vuoden Sauna-lehtien syysnumeroita ja huomasin, miten poikkeuksellisia aikoja olemme eläneet viime vuosina ja elämme edelleen.

Saunaseuralla on ollut, jo ennen omaa aikaani toiminnanjohtajana, isoja päätettyjä kehittämishankkeita esimerkiksi tietojärjestelmäuudistuksen saralla. Tämän lisäksi olemme ponnistelleet koronakurimuksen keskellä. Aikakirjoihin jäänee myös tältä vuodelta valitettavasti suuri humanitäärinen kriisi, Ukrainan sota.

Sota on ollut suomalaisille läsnä joko konkreettisesti tai suvussa kulkeneiden sotakertomusten kautta. Laadukas koululaitoksemme kertoo myös menneiden aikojen murheista sekä ponnistuksista uusille polville pitäen selviytyjien ja sankareiden muiston elossa. On kurjaa, että joudumme jälleen kerran elämään aikaa, jolloin itäisen naapurimme hirmuteot hallitsevat uutisvirtaa.

Vaikka sota onkin meistä yli tuhannen kilometrin päässä, vaikuttaa se meidänkin arkeemme. Jokainen meistä on varmasti laskeskellut sähkölaskujen suuruutta, kahvinpurujen kalleutta ja bensan hintaa. Saunatalollakin toteutetaan varmasti joitain toimenpiteitä energian säästämiseksi. Osa näistä voi olla pieniä ja osa voi olla tuntuviakin. Tarkoituksena on kuitenkin taata ensi sijassa se, että Saunatalo pysyy auki ja että taloutemme pysyy tasapainossa. Johtokunta on jo tätä tekstiä kirjoittaessani pohtinut ratkaisuita siihen miten nousseiden energiahintojen ja raaka-ainekustannusten kanssa eletään lähitulevaisuudessa.

Onneksi taloudellista tilannetta on lähdetty Saunaseuralla tasapainottamaan jo aiempina vuosina. Ilman seurasta riippumattomia globaaleja skandaaleita, olisimme jo todennäköisesti erittäin hyvässä tilanteessa. Emmekä me nytkään huonosti voi, jos vertaa esimerkiksi, millaisia haasteita matkailu- ja ravintola-alalla ja muualla suomalaisessa järjestökentässä joudutaan koronan takia ratkomaan. Kiitos kaikesta kuuluu aktiiviselle saunaseuralaisten porukalle, jotka käyttävät aikaansa yhteisen hyvän eteen.

Syksy tuo myös onneksi ainakin yhden hymyn aiheen, sillä juhlistamme loppuvuodesta Saunaseuran 85-vuotista taivalta. Tämän lisäksi on luvassa kokoustamisen iloa Saunaseuran syyskokouksen muodossa.

Toivon todella, että ensi syksynä tällä palstalla voisimme ihmetellä enemmän esimerkiksi hurjaa intiaanikesää tai varhaista talvea sodan tai pandemian sijaan. Vaikka näin ei olisikaan, varmaa on silti yksi asia: olemme selvinneet yhdessä pandemiasta ja varmasti siitäkin mitä eteemme tulee.

Raetta Virtanen

PS. Suosittelen kaikkia aiempien kirjoitusteni tapaan suosimaan myös yleisiä saunoja. Ajat ovat kovat ja kaikki tuki saunakulttuurille on tarpeen.

Janne Koskenniemi
Toiminnanjohtaja

Kun tuot vieraita Saunatalolle, muistathan vieraskäytäntömme

Vieraat ovat tervetulleita Saunatalolle ja on hienoa, että seuran jäsenet esittelevät seuran sauna-aatetta myös seuran ulkopuolisille jäsenille. Vieraiden tuomisessa on kuitenkin muistettava noudattaa Saunaseuran vieraskäyntäntöjä.

Seuran saunomisohjesäännön mukaisesti Saunaseuran jäsen voi tuoda mukanaan yhden vieraan kaikkina muina päivinä kuin perjantaisin, jolloin Saunatalo on rauhoitettu pelkästään jäsenten käyttöön.

Perjantain vierasrajoitus ei kuitenkaan koske jäsenen alaikäisiä perheenjäseniä eikä saunakertaan oikeuttavaan tarkoitetulla kortilla vierailevia ei-jäseniä. Huomioithan kuitenkin, että vierailukortilla vierailevat ei-jäsenet eivät voi perjantaisin tuoda mukanaan vieraita Saunatalolle.

Kun tuot vieraita Saunatalolle saunomaan, sinun tulee saapua ja kirjautua samaan aikaan vieraidesi kanssa. Vieraidesi tulee kirjautua ulos myös samaan aikaan kuin sinä.

Saunarauha koskee myös vieraita ja lapsia

Kun tuot vieraita Saunaseuralle saunomaan, on sinun vastuullasi, että vieraasi tuntevat seuran ohjeistukset saunomisen suhteen, noudattavat niitä ja huolehtivat omalta osaltaan saunarauhasta. Rauhallinen käyttäytyminen ja hyvien saunatapojen noudattaminen koskee myös lapsia.

Kun tuot alaikäisiä perheenjäseniäsi mukanasi Saunatalolle, huolehdithan heistä koko vierailun ajan. Lapsia ei voi jättää esimerkiksi kahvioon saunomisen ajaksi. Saunatalo on oivallinen paikka tutustuttaa lapset saunomiseen, kunhan muistat huolehtia heidän turvallisuudestaan koko ajan, niin saunoissa, piha-alueella kuin uimaan mentäessä.

Syksyn aukioloajat

Aukioloajat ovat 1.10. alkaen seuraavat:
- Maanantai, tiistai, keskiviikko 13.00–21.00
- Torstai ja perjantai 13.00–22.00
- Lauantai 12.00–21.00

Naiset saunovat maanantaisin ja torstaisin
Miehet saunovat tiistaisin, keskiviikkoisin, perjantaisin ja lauantaisin (pois lukien jaetut lauantait)

Kuukauden ensimmäinen maanantai on huoltomaanantai. Tulevat huoltomaantait 3.10., 7.11. ja 5.12.

Kuukauden ensimmäiset lauantait ovat jaettuja
- Miehet saunovat 12.00–16.30
- Naiset saunovat 17.00–21.00

Huom! Esittelysaunapäivinä Saunatalo menee kiinni jo kello 19.00. Tulevat esittelysaunapäivät: 24.9. ja 26.11.

Saunatalo on avoinna pyhäinpäivänä lauantaina 5.11. sekä itsenäisyyspäivänä 6.12.

Tervetuloa saunomaan!

KESKITY SAUNOMISEEN
JA MUUHUN TÄRKEÄÄN.
JÄTÄ ISÄNNÖINTI ISÄNNILLE.

Täyden palvelun Isännät huolehtii kiinteistönne hallinnosta, taloudesta, tekniikasta ja arvon kehittämisestä.

Pyydä tarjous: isannat.fi

ISÄNNÄT OY
ISÄNNÖITSIJÄTOIMISTO
Kansakoulukatu 5 B 14
00100 Helsinki
Puh: 010 8383 400
asiakaspalvelu@isannat.fi

ISA-auktorisoitu isännöintiyritys ISA 45 vuotta luotettavaa isännöintiä.

Saunarinki katsoo tulevaisuuteen

Mitäs jos lompakossa olisi Museokortin kaltainen Saunakortti ja yhdestä äpistä näkisi lähiympäristön saunat sekä pääsisi varmaan vuoroon!

Hyviä ideoita sinkoili, kun **Saunaringin**, **Valtioneuvoston saunaseuran** ja **Suomen Saunaseura**n edustajat pohtivat saunakulttuurin tulevaisuutta.

Suomalainen saunaperinne nimettiin Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon joulukuussa 2020. Syyskuun puolivälissä Saunaseura kutsui hakemukseen osallistuneet ja Valtioneuvoston saunaseuran jäsenet juhlistamaan tilaisuutta saunomalla – hieman koronan aiheuttamalla viiveellä.

Kun tällainen porukka saatiin kasaan, tilanne hyödynnettiin myös pohtimalla yhdessä saunaperinteen säilyttämistä ja kehittämistä.

– Unescon luetteloon pääseminen ei ole vain leima paperiin, vaan se sitouttaa saunayhteisöjä sekä vaalimaan että yhdessä edistämään saunakulttuuria ja pitämään sitä esillä. Saunayhteisöt ovat tämän työn ytimessä, museoviraston erikoisasiantuntija **Leena Marsio** muistutti.

Pienissä työryhmissä pohdittiin saunakulttuuria eri kanteilta. Aiheina oli mm. saunominen ja ilmastonmuutos, saunominen ja yritystoiminta, saunomisen terveysvaikutukset sekä digitaalisuus ja sauna. Asiastaan innostuneet ja tietäväiset ryhmät löysivät monta ideaa saunakulttuurin hyväksi.

Kaikki mukaan rinkiin!

Unesco-prosessiin liittyen perustettiin vuonna 2019 Saunarinki tiivistämään saunayhteisön yhteistyötä ja edistämään saunaperinteen elinvoimaisuutta. Saunarinki on kaikille avoin verkosto eli kaikki sauna-asioista kiinnostuneet yhteisöt ja yksilöt ovat tervetulleita mukaan.

Museoviraston Leena Marsiolla (vas.) oli keskeinen rooli Saunominen Unescoon -hankkeessa – eikä työ saunakulttuurin hyväksi siihen päättynyt, vaan jatkuu nyt Saunaringin kanssa. Oikealla Suomen Saunakulttuurin puheenjohtaja Saija Silén.

Ensimmäiset kaksi vuotta ringin vetovastuussa oli Saunaseura. Nyt ohjat ovat **Suomen Saunakulttuuri ry**:llä, jonka puheenjohtajana toimii **Saija Silén**. Saunakulttuuri ry on tunnettu Jämsän saunakylästään, jota se pyörittää täysin vapaaehtoisin voimin.

Saunaseuran edustajana Saunaringin ohjausryhmässä on elokuusta alkaen ollut hallituksen jäsen **Heikki Hirvonen**.

Teksti ja kuvat: Leena-Kaisa Simola

- **Saunaringistä ja sen tapahtumista saa lisää tietoa Facebook-sivuilta.**

Kansainvälisen Savusaunaklubin puheenjohtaja Sami Kauhanen (oik.) esitteli työryhmänsä näkemyksiä saunomisesta yritystoimintana. – Asetelma on vain niin erilainen isoissa kaupungeissa ja pienemmillä paikkakunnilla, hän muistutti. Työryhmä ehdotti muun muassa virikesetelien käytön laajentamista myös saunomiseen.

Helsinki Diplomatic Associationin saunapäivä Saunatalolla

Helsinki Diplomatic Associationin jäsenet vierailivat Saunatalolla 18.9. Vierailun tarkoituksena oli jakaa saunatietoutta diplomaattikunnalle ja esitellä Saunaseuran toimintaa.

Aikaisemmin Saunatalolla on käynyt vieraina muun muassa suurlähettiläitä ja lähetystöjen johtoa, mutta nyt vieraslistalla oli enimmäkseen lähetystöjen työntekijöitä ympäri maailmaa.

– Iltapäivä oli erittäin onnistunut ja kaikki olivat innoissaan Saunatalosta ja savusaunojen rentouttavasta vaikutuksesta. Aurinkoinen sää kruunasi vierailun ja merivesikin oli riittävän lämmintä vieraiden uintiin, kertoo Tutkimus- ja kulttuuritoimikunnan puheenjohtaja **Heikki Hirvonen**. Hirvonen toimi yhdessä **Jarmo Lehtolan**, **Pekka Hämäläisen** ja toiminnanjohtaja **Janne Koskenniemen** kanssa isäntänä vieraille.

Alla muutaman vieraan terveiset käynnistä:

"On a beautiful sunny September Sunday we of the Helsinki Diplomat's Association were fortunate enough to be welcomed into the Finnish Sauna Society's sauna sanctuary. This is the Disneyland of saunas, one of the diplomats remarked excitedly as we arrived, and if not exactly comparable to an amusement park, the venue definitely offers the very best of Finnish sauna culture.

Awaiting us were members of the association who were excellent hosts throughout the day and devoted their Sunday to show us the ways of the sauna and guide us through the different kinds, while sharing the history of the Finnish sauna tradition and stories of the association.

Many of us got to try a traditional smoke sauna for the first time – definitely a unique experience in a unique place. The pleasant aroma of the smoke hit us as we entered what first seemed like a hot cave, every surface blackened by smoke and contrasted by the extraordinary views of the archipelago through carefully placed windows. The smoke sauna turned out to be the perfect place for interesting conversations

- interspersed with dips in the ocean and lounging in the lovely garden overlooking the sea.

We finished our day around the open fireplace in the common room, thoroughly steamed and relaxed and enjoying delicious open faced rye sandwiches and sausages.

I can't speak for any of the others who were there that day, but I at least came home with a whole new appreciation for Finnish sauna culture and now I'll tell anyone who cares to listen about the significance of "löyly".

I'm very grateful to the Finnish Sauna Society for opening their doors to us and sharing their knowledge and practice of the Finnish Sauna culture. May we have the chance to do it again someday!"

– Stine Moller Nielsen, spouse Mexican Embassy

"The Finnish Sauna Society managed to create a calm and friendly atmosphere to enjoy the authentic Finnish sauna culture. Although I have been to the sauna many times before, this experience gave me new insights to the sauna culture and history in Finland. The place was beautifully located at the Helsinki shoreline. The staff and members were incredibly kind and knowledgeable. The sauna event remains as one of my fondest memories from Helsinki."

– Marit Michelsen, Norwegian Embassy

Lauttasaarelaiset tutustuivat Saunataloon

Suomen Saunaseura kutsui syyskuun puolessa välissä Lauttasaariseuran jäseniä sekä lauttasaarelaisia tutustumaan Saunaseuran toimintaan ja Saunatalon saunoihin.

– Halusimme Saunatalon 75-vuotisjuhlan kunniaksi tarjota lauttasaarelaisille mahdollisuuden tulla tutustumaan meidän toimintaamme, seuran puheenjohtaja **Hannu Saintula** kertoo. – On myös tärkeää, että teemme yhteistyötä ympäröivän asuinalueen asukkaiden kanssa, hän lisää. Paikalle saunomaan saapui jopa 93 lauttasaarelaista.

Saunaseuralta oli paikalla myös varta vasten päivää varten värvättyjä saunaoppaita eli Saunaseuran jäseniä, jotka esittelivät vieraille saunoja, kertoivat Saunaseuran ja Saunatalon historiasta ja tutustuttivat heidät seuran toimintaan.

In Memoriam: Seppo Sameli ”Samppa” Jokipii 17.8.1930–21.6.2022

Seppo Jokipii tutustui 90-luvun alkuvuosina Suomen tulevaan presidenttiin **Martti Ahtisaareen** Naantalin Musiikkijuhlilla. Kun Ahtisaari mainitsi saunomisen intohimoiseksi harrastuksekseen, Jokipii tiedusteli välittömästi, haluaisiko Ahtisaari liittyä Suomen Saunaseuran jäseneksi. Ahtisaari halusi. Myöhemmin Jokipii oli edesauttamassa myös **Eeva Ahtisaaren** liittymistä seuran jäseneksi.

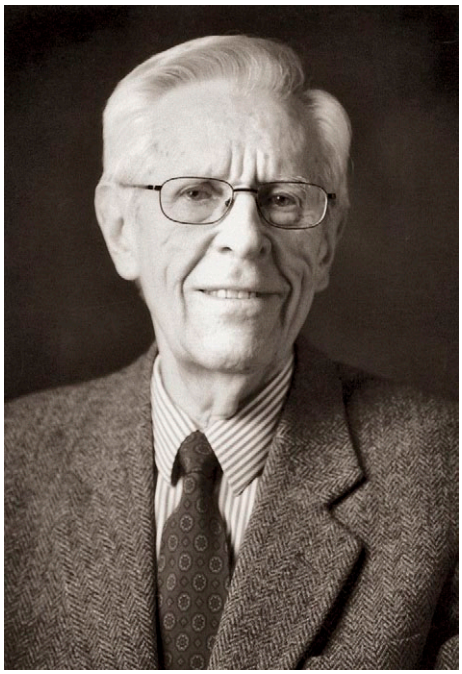

Kun kesällä 1983 Yhdysvaltojen silloinen varapresidentti **George H.W. Bush** vanhempi vieraili Suomessa ja halusi tutustua suomalaiseen saunaan, Jokipii toimi yhtenä isännistä Bushin vieraillessa Saunaseuralla. Saunomisen lomassa varapresidentti ei halunnut mennä uimaan alastomana. Syynä oli huoli mahdollisista paparazzi-kuvaajista. Ongelma ratkesi siten, että isännät muodostivat ringin varapresidentin ympärille ja saattoivat hänet suojassansa laiturille. Varapresidentin turvamiehet seurasivat seuruetta ja heistä ainakin yksi hyppäsi veteen varapresidentin turvallisuuden varmistamiseksi.

Nämä kaksi tarinaa Seppo Jokipiistä kertovat sen, että hän oli suomalaisen saunomisen lähettiläs. Hän rakasti saunomista loppuun asti.

Seppo Jokipii syntyi Isokyrössä vuonna 1930. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Ilmajoen yhteiskoulusta vuonna 1949 ja valmistui ekonomiksi Helsingin kauppakorkeakoulusta viisi vuotta myöhemmin. Valmistumisvuotenaan hän avioitui **Sirkku Sotisaaren** kanssa, jonka kanssa hän oli naimisissa kuolemaansa asti. Jokipiit saivat kaksi tytärtä, **Hetan** vuonna 1955 ja **Hannan** vuonna 1956. Lapsenlapsia Jokipiillä oli yksi. Jokipiin sotilasarvo oli reservin kapteeni ja hän toimi myös Tykkimiehet ry:n puheenjohtajana vuosina 1988–1992. Seppo sai Suomen Leijonan Ritarikunnan, I luokan ritarimerkin vuonna 1990.

Valmistuttuaan kauppakorkeakoulusta Jokipii aloitti myyntipäällikkönä Pohjoismainen Silkkitehdas Oy:llä. Vuonna 1961 hän siirtyi markkinointipalveluosaston päälliköksi KONE Oyj:lle ja siitä alkoi hänen pitkä taipaleensa KONE-konsernin palveluksessa. Yhteensä Jokipii oli Koneen palveluksessa kolme eri kertaa. Hän jäi eläkkeelle vuonna 1994 Kone-yhtymän Suomen Hissiosaston johtajan tehtävästä.

Jokipii loi työuransa KONE Oyj:ssä **Pekka Herlinin** toimitusjohtajuuksien aikana. Pekka Herlinin kanssa Jokipii oli ystävystynyt jo heidän opiskeluaikanaan Helsingin kauppakorkeakoulussa. Jokipii toimi myös KONE:en johtoryhmän jäsenenä.

Jokipii tunnettiin aktiivisena ja aikaansaavana miehenä, joka ei tehnyt saavutuksistaan tai osaamisestaan numeroa. Hän harrasti saunomisen lisäksi gastronomiaa ja klassista musiikkia. Hän kuului Suomen Gastonomiseen Seuraan ja oli sen kunniajäsen. Myös Suomen Saunaseuralla Jokipii oli kunniajäsen. Hän toimi myös useiden vuosikokousten puheenjohtajana.

Jokipiin suosikkisauna Saunatalolla oli vitonen ja mielipaikka ovelta katsoen oikean puoleisessa nurkassa. Pitkäaikaiset aktiivijäsenet tämän tiesivätkin, mutta jos joku oli mennyt hänen paikalleen hän saattoi ilkikurisen kohteliaasti ilmoittaa, että ”kiitos, kun pidit minulle paikkaa”. Joskus hän heitti lauteisen paikalleen nurkkaan ja oli hyväntahtoisesti muka pahoillaan, jos lauteinen osui paikalla istuvaan henkilöön. Jokipiin saunatoverit tuskin tohtivat vielä pitkään aikaan istua hänen paikalleen.

Seppoa jäivät kaipaamaan perheen, ystävien ja läheisten lisäksi Suomen Saunaseuran saunaveljet ja -siskot.

APTEEKISTA.

ORION PHARMA
Hyvinvointia rakentamassa

Kaikki, mitä suomalainen iho kaipaa.

Luotettavat ja monikäyttöiset*
perusvoiteet koko perheen ihonhoitoon.

Orion Perusvoiteet

*) Lue voidevinkit: perusvoide.fi | itsehoitoapteekki.fi

11/2020

Orion on suomalainen avainlippuyritys.

itsehoitoapteekki.fi
Lisätietoja puh. 010 439 8250 ark. klo 8–22

Elämäni saunat

Jokainen meistä on käynyt monessa saunassa. Jo pelkästään Saunaseuralla. Itselleni merkityksellisiä saunoja on monia ja aloin pohtia, mitkä niistä nousevat päällimmäisenä mieleeni.

Isoäidin mökin sauna, Mikkelistä vähän Jyväskylän suuntaan, on mielikuvissani voimakkain. Sauna elää mielessäni äänineen, kuvamaisemineen ja tuoksuineen sekä tietenkin tuntemuksineen. Pystyn helposti istumaan mielessäni tuon saunan lauteilla eikä tarvitse edes sulkea silmiä. Ikkunasta näkyy laiturin ylle kaartuva koivu, jonka oksat heiluvat tuulessa. Ikkunan lasissa valuu kosteutta. Sauna on melko hämärä ja sen kiukaasta kuuluu voimakas humina. Välillä kiuas paukahtaa ja kolisee. Ulkoa kuuluu tuulen suhinaa ja aikuisten ääniä. Löyly on lämmin ja lempeä. Tuoksu on tervainen. Tunnelma on turvallinen.

Königstedtin kartanon eli valtion edustustilojen sauna Vantaan Seutulassa sijoittuu ehdottomasti myös merkityksellisten saunojen listalleni. Tämä sauna oli äitini kertoman mukaan presidentti Kekkosen mielestä Suomen toiseksi paras sauna. Kekkonenhan sanoi, ettei nimeä mitään saunaa parhaaksi. Asuimme lapsuudessani kartanon alueella äitini ollessa kartanon emäntänä ja olin itse kesäisin pihatöissä kartanon puistossa. Pihatyöntekijät lämmittivät saunan ja sen lämmittäminen oli melkoinen operaatio. Uskoakseni sukua sille, miten Saunaseuran saunoja lämmitetään tuntikausia. Saunaan pääsimme vieraiden jälkeen ja löylyt olivat miedon lämpöiset ja kosteat. Istuimme saunassa aina pitkään. Ei tarvitse edes silmiä sulkea, kun istun jo mielessäni lauteilla.

Kolmantena mainitsen Saunaseuran kolmossaunan, **Louhen**, jonka merkitys paljastui erityisesti koronasulun aikana. Oli vaikeaa, kun sinne ei päässyt. Kiireisen arjen keskellä tuntuu, että se on joskus ainoa paikka, jossa muistan kunnolla pysähtyä ja rauhoittua. Kuuma löyly kirvelee selkää ihanasti ja saunan äänet ja tuoksut sekä ulkona odottava kylmä vesi saavat viimeistään pysähtymään hetkeen, vaikka olisi mitä meneillään. Onneksi Louhea ei tarvitse vain muistella, vaan pääsen sinne ainakin kaksi kertaa viikossa.

Mielenkiintoista on, että jostain syystä isoäidin mökin saunamuistot ovat kuitenkin kaikkein voimakkaimmat. Johtuuko tämä siitä, että lapsena olemme avoimempia aistimaan tätä hetkeä, ilman, että mielessä pyörivät saunan ulkopuoliset asiat, tulevat tai menneet?

Mikään ei kuitenkaan estä sitä, että yritämme tänäänkin herkistää aistejamme ja muistiamme. Kuunnella, haistaa, tunnustella ja keskittyä saunahetkeen. Näin voimme auttaa itseämme pääsemään milloin tahansa siihen tunnelmaan, jonka meille mieluisessa saunassa voimme kokea. Se on saunameditaatiota tai -pyhyyttä parhaimmillaan.

Kuulisin mielellään teidän elämänne saunoista. Aloitan keskustelun Saunaseuran some-kanavalla aiheesta ja toivon, että kuulen myös teille merkityksellisistä saunoista.

Carpe diem -terveisin
Pilvi

Pilvi Takala
Johtokunnan jäsen

Reetta Virtanen

Suomen Saunaseura ry:n syyskokous 7.11.2022 klo 17.00

Kongressikeskus Dipoli, Otakaari 24, Espoo

Kaikki Saunaseuran jäsenet ovat tervetulleita kokoukseen! Muistathan ilmoittautua etukäteen sähköisellä lomakkeella.

- Klo 17.00 kahvitarjoilu ja ilmoittautuminen
- Klo 17.30 Lassi A. Liikkasen esitelmä: *Täisauna ja jatkosodan vaikutus saunakulttuurin kehitykseen*
- Klo 18.00 Saunaseuran syyskokous

Syyskokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1) vahvistetaan liittymismaksu ja seuraavan toimintavuoden jäsenmaksujen sekä muiden 4 §:ssä mainittujen maksujen suuruus.
2) valitaan johtokunnan puheenjohtaja ehdottomalla äänten enemmistöllä kaksivuotiskaudeksi. Puheenjohtajan toimikausi alkaa seuraavan kalenterivuoden alusta.
3) päätetään hallituksen jäsenten lukumäärä (8–10), valitaan jäsenet johtokuntaan erovuoroisten tilalle. Jäsenten toimikausi alkaa seuraavan kalenterivuoden alusta.
4) valitaan tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastaja ja toiminnantarkastaja ja heille varahenkilöt. Tarkastajien toimikausi alkaa seuraavan kalenterivuoden alusta. Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa tarkoitettu KHT-yhteisö tai HTM-yhteisö taikka KHT-tilintarkastaja tai HTM-tilintarkastaja. Mikäli tilintarkastajaksi valitaan KHT- tai HTM-yhteisö, ei valita varatilintarkastajaa.
5) esitetään ja päätetään seuraavan toimintavuoden toimintasuunnitelma.
6) esitetään ja päätetään seuraavan toimintavuoden tulo- ja menoarviosta sekä
7) käsitellään ja päätetään muut johtokunnan esittämät asiat ja/tai Seuran vähintään kymmenen yksittäisen jäsenen yhdessä vähintään 21 päivää ennen kokousta tekemät esitykset käsiteltäväksi asiaksi syyskokouksessa johtokunnalle, joista syyskokoukselle on esitettävä johtokunnan lausunto ja päätösehdotus.

Ilmoittauduthan tarjoilujen vuoksi viimeistään 28.10. uutiskirjeessä tulleen ilmoittautumislomakkeen kautta.

Kokousmateriaalit ovat nähtävissä seuran verkkosivuilla ennen kokousta.

Huom! Syyskokous järjestetään vallitsevan koronatilanteen vaatimalla tavalla ja sitä on tarvittaessa mahdollisuus seurata myös etänä. Tarkempaa tietoa kokouksen seuraamisesta annetaan myöhemmin seuran verkkosivuilla ja uutiskirjeessä.

Hannu Pakarinen

KESKI®
HERKKUPALATEHDAS
VUODESTA 1946

Niin se vaan on. Yksinkertaiset asiat ovat niitä kauneimpia.
Kuten saunan jälkeinen tuokio suomalaista ruskaa ihaillen,
kahvia hörpäten ja Keski-rinkeliä haukaten.

VIE KIELEN, TUO HYMYN.

keski.com

Teksti: Karoliina Saarnikko
Kuvat: Jonna Pennanen

Suomen Saunaseuran Löylynhenki-palkinto myönnettiin tänä vuonna Pentti Hakalalle. Hakala tunnetaan saunakulttuurin, ja erityisesti savusaunakulttuurin, edistäjänä jo vuosikymmenien ajan.

Löylynhenki-palkittu Pentti Hakala on ikinuori saunamestari

Pentti Hakala saapuu Vaskiniemen Saunatalolle ystävänsä **Kalle Mäkisen** kanssa. Miehet ovat lähteneet kesäisenä aamuna ajelemaan Ikaalisesta kohti Helsinkiä.

Reissaaminen ympäri Suomen sauna-asioiden tiimoilta on molemmille tuttua puuhaa, sillä kaverukset käyvät yhdessä testaamassa erilaisia savusaunoja ympäri Suomen. He ovat myös saunaseura **Löylynlyöjät ry**:n ainoat jäljellä olevat perustajajäsenet sekä tuoreen **Saunapapat**-saunaseuran perustajat.

Tällä kertaa Helsinkiin suuntautuvan matkan tarkoituksena on **Löylynhenki**-palkinto, jonka Suomen Saunaseura myönsi kesäkuun alussa Hakalalle. Perusteita ei tarvinnut kauan miettiä.

Hakalan omistautuminen saunakulttuurille ja erityisesti savusaunakulttuurille jo vuosikymmenien ajan on ollut ansiokasta. Edelleen yli 80-vuotiaana Hakala kertoo mielellään saunasta aina kun kysytään ja tulee vieraaksi, kun pyydetään. Savusaunan rakentajat ympäri Suomen konsultoivat häntä ja kutsuvat testaamaan rakentamiaan tai kunnostamiaan saunoja.

Hakalan myönteinen, avulias ja utelias persoona sekä hänen sammumaton tiedonjanonsa saunan ja saunomisen suhteen ovat tehneet hänestä myös suositun vieraan saunatapahtumissa, lehtien sivuilla ja televisiossa.

Nytkin edellisellä viikolla Hakala on ollut **Kalajärven Saunafestivaaleilla**, jonka hän perusti pari vuotta aiemmin. Monia moinen tahti hirvittäisi, mutta Hakalaa ei ikä paina.

– Tunnen olevani toista kertaa rippikouluiässä, Hakala hymyilee. – Olen hyvässä kunnossa ja mieli virkeänä.

Hän uskoo, että ihmisten kanssa oleminen, opastamistyö ja saunan ilosanoman kertominen pitää hänet nuorekkaana.

Toki myös niillä kuuluisilla saunan terveysvaikutuksilla on varmasti osuutta asiaan.

– Ennen vanhaan oli sellainen sanonta, että jos ei terva, viina tai sauna auta, sitten kutsuu hauta. Kyllä se näin on, hän toteaa nauraen.

Sauna läpi elämän

Pentti Hakala syntyi vuonna 1940 maalaistalon pojaksi Kihniöön. Hän muistaa kirkkaasti aivan ensimmäisen saunakokemuksensa.

– Maatilallamme puitiin vilja omassa pihapiirissä. Kun puintipäivä oli ohitse, saunottiin porukalla. Vanhemmat ukot olivat sen verran viisaita, että istuttivat minut, nuoren pojan, heidän väliinsä ja sitten tuli vihtaa kahdelta puolelta ja löylyt olivat kovat. Siinä koulutettiin poika saunomisen elämän kouluun, Hakala muistelee hymyillen.

Kipinä saunomiseen syntyi ja säilyi läpi vuosien. Päivätyönsä Hakala kuitenkin teki toisaalla.

– On minulle sydämen asia, että saan neuvoa ja auttaa ihmisiä rakentamaan savusaunoja.

– Olin muovipussitehtaassa pomona melkein 40 vuotta. Koen, että se oli minulle myös kutsumusammatti. Pidin siitä ja alaiseni pitivät minusta. Sanoin aina, että löydätte minut tuolta huoneestaja aina saa tulla kysymään, mutta minä en teitä rupea vahtimaan, ammattilaisiahan te olette, Hakala kertoo esimiesajoistaan.

Läpi elämän kaikki kuitenkin aina jotenkin sivusi saunaa. Omalta osaltaan avioliittokin.

– Sain vaimokseni Raahessa kasvaneen pohjanmaan tytön. Kun pääsin ensi kerran anoppilaan, selvisi, että hänen isänsä oli vihtamestari, kuinka sattuikaan!

– Heti aloimme saunoa ja ensimmäisellä saunakerralla hän ajoi minut löylyllä ulos. Vuoden päästä se tosin meni jo sitten toisinpäin, Hakala nauraa. – Ei sinällään, että hyväksyisin löylykilpailut noin yleensä, hän lisää.

Nyt Hakalan sauna-CV on komeaa luettavaa. Vihdanteon maailmanmestari 2001, vihtomisen maailmanmestari 2008, Löylynlyöjät ry:n perustaja ja kunniapuheenjohtaja, Saunafestivaalien perustaja, Kansainvälisen savusaunaklubi ry:n perustajajäsen… Kaikki tämä on tapahtunut varsin luonnostaan ja pakottamatta.

– Olen aina halunnut välittää informaatiota saunomisesta toisille ihmisille ja vaalia suomalaista saunakulttuuria, hän toteaa.

Puolituhatta testattua savusaunaa

Savusauna ja sen oikeanlainen rakentaminen ovat erityisen lähellä Hakalan sydäntä.

– On minulle sydämen asia, että saan neuvoa ja auttaa ihmisiä rakentamaan savusaunoja. Teen sitä mielelläni enkä ota siitä maksua, Hakala kertoo.

Auttaminen voi tapahtua puhelimen tai sähköpostin välityksellä ja aina ei tarvitse mennä edes paikan päälle. Tälläkin hetkellä ”työn alla” on kaksi eri savusaunaa eri puolella Suomea, joiden rakentamisessa hän auttaa.

Joskus autettavat haluavat, että mestari itse tulee testaamaan saunan. Näillä retkillä myös Mäkinen kulkee mukana.

– Me saunomme ja kerromme, mitä pitäisi korjata. Toki se on loppuviimeeksi aina omistajan päätös, tekeekö hän muutokset, hän muistuttaa.

Kuvassa vihta. Se sidotaan kahtapuolta, viuhkamaiseen muotoon vitsaksella, opettaa Pentti Hakala.

Harrastuksenaan Hakala tekee pitkävartisia löylykauhoja, joita hän myy saunatapahtumissa.

Hakalalle on tullut myös tavaksi laskea, kuinka monessa savusaunassa hän on käynyt.

– Merkitsen ylös ne, joissa olen ensimmäistä kertaa. Nyt viime keskiviikkona tuli täyteen 520 savusaunaa.

Luku on huikea. Kaukaisin saunoista sijaitsi Volgan mutkan takana, Marin tasavallassa. Kokemus oli Hakalalle ikimuistoinen.

– Siellä Marin tasavallassa tosiaan ugrilainen kansa sinnittelee ja saunakulttuuri elää siellä vahvana. Myös muutamia savusaunojakin siellä oli vielä jäljellä, Hakala kertoo.

– Minulla on sellainen käsitys, että nimenomaan sieltä sauna olisi aikojen alussa Suomeen kantautunut.

Vasta ei ole sama kuin vihta

Hakala tunnetaan myös vihdansidonnan maailmanmestarina. Siihen taidot opittiin samaisesta Raahen anoppilasta. Eräällä vierailulla Hakala pyysi appeaan opettamaan hänet tekemään täydellisen vihdan.

– Sanoin hänelle, että mennään metsään ja opeta minulle vihdan teko. Etkä päästä minua pois ennen kuin osaan täydellisen, Hakala muistelee. Parin tunnin harjoittelun jälkeen, appiukko oli antanut hyväksyntänsä.

– Kyllä minulla kävi suunnaton säkä appiukon suhteen, Hakala toteaa muistellessaan tapausta.

– Sen jälkeen olen niitä tehnyt, varmaan jo tuhansia. Niiden määrää en ole kyllä laskenut, Hakala naurahtaa.

Useasti Hakalaa näkee siteerattavan erilaisissa lehtijutuissa, joissa puhutaan vihdoista ja vastoista. Tämä siksi, että hän kertoi aikoinaan Kymmenen Uutisten kevennyksessä, että vihta ja vasta ovat eri asia, eivätkä vain saman sanan eri murreversio.

– Vastalla ja vihdalla on sama käyttötarkoitus, mutta ne ovat eri asia. Vasta saa mittansa Kalevalasta ja siinä *kyynärä karvasta ja vaaksa paljasta*, mikä tarkoittaa, että vastassa on noin 60 senttiä lehtien osuutta ja vaaksa eli 15 senttiä paljasta kädentien osuutta. Kaiken kaikkiaan vastasta tulee siis 75 senttiä, Hakala kertoo.

– Vasta myös sidotaan eri tavalla kuin vihta. Siihen tehdään oksista panta tai rinkula, jota kutsutaan *laviksi* ja se työnnetään lehväksien juureen, kun niitä on sopiva määrä.

Saunaseuran puheenjohtaja Hannu Saintula (vas.) ja tutkimus- ja kulttuuritoimikunnan puheenjohtaja Heikki Hirvonen ojensivat Löylynhenki-palkinnon Hakalalle.

Myös muoto on erilainen. Vasta sidotaan pyöreäksi, kun taas vihta litteäksi.

– Sen sijaan vihta ladotaan kahtapuolta, viuhkamaiseen muotoon eikä siinä saa törröttää piiskaavia oksia. Se sidotaan *vitsaksella* ja tarpeeksi tiiviisti. Vihta on mitaltaan 50–55 cm.

–Tällainen, Hakala näyttää vihtaa, jonka hän sitoi aamulla Ikaalisissa ja toi Saunatalolle mukanaan.

Suomen Saunaseura myöntää vuosittain Löylynhenki-palkinnon ansiokkaasti suomalaisen saunakulttuurin hyväksi tehdystä työstä henkilölle tai yhteisölle. Seuran johtokunta valitsee palkinnon saajan seuran jäseniltä tulleiden ehdokkaiden joukosta Tutkimus- ja kulttuuritoimikunnan esityksen pohjalta. **Katso edellisten vuosien palkitut osoitteesta www.sauna.fi/saunaseura/loylynhenki-palkinto/**

Pentti Hakala kertoo: Kolme vinkkiä savusaunan lämmittämiseen

- Noin 80 % savusaunan palamisista johtuu lämmittäjän virheestä. Suurin virhe on se, että laitetaan pesä täyteen puita ja lähdetään tunniksi pois saunalta. Kun palataan takaisin, pesä on tietenkin hiilloksella ja taas ladataan se täyteen puita. Pesää ei saa täyttää puilla vaan tulella. Eli tulipesän korkeudesta 1/3 puita kerrallaan pesään ja 10 minuutin päästä lisätään muutama puu. Eikä päästetä hiillokselle.
- Aina ovet ja kaikki lävet auki, kesällä ja talvella. Tarkoitus ei ole lämmittää saunaa vaan kiuasta. Vasta kun sauna laitetaan siintymään, niin silloin suljetaan ovet, räppänät ja lakeiset. Saunan rakenteet sisältä lämpiävät kyllä siinä 2–3 tunnin aikana. Kamala mennä sellaiseen saunaan, jossa jalkoja polttaa, puhumattakaan takapuolesta. Jos saunan lämmittää ovi kiinni, niin saunasta tulee niin kuuma pätsi, että pihkat seinissä kuplivat. Se on vaarallista ja siinä voi sauna syttyä palamaan.
- Savusaunoissa oli aikoinaan matalat ovet. Tämä siksi, että sinne syntyisi löylytasku. Kylpijät jäivät oven yläreunan yläpuolelle, jossa lämpö säilyi, vaikka käytiin ovesta. Uusiin savusaunoihinkin voi tehdä löylytaskun, vaikka ovi olisi normaalin kokoinen. Normaalikorkuisen saunan oven yläreunaan voi kylpemisen ajaksi ripustaa noin puolimetrisen huovan tai maton, muodostamaan sisälle löylytaskun.

Teksti ja kuvat: Pertti Leinonen ja Simo Nenonen

Vanhan savusaunan uusi elämä

Saunaseuran jäsen Pertti Leinonen muutti aviomiehensä kanssa Tuusulaan ja löysi pihalleen vanhan hylätyn savusaunan. Alkoi tarmokas kunnostusprojekti ja juhannuksena 2021 päästiin nauttimaan ensimmäisistä löylyistä.
Nyt he kertovat omin sanoin projektistaan.

Olemme saunomista rakastava aviopari. Ostimme Tuusulassa Vantaanjoen varressa sijaitsevan talomme vuonna 2020. Kun seisoimme elokuisella asuntonäytöllä joen töyräällä, tiesimme heti, että tämä on meidän paikkamme. Kiinteistönvälittäjä markkinoi, että tontilla on vielä rakennusoikeutta. Siinä naureskellen kysyttiin, että saako rakentaa savusaunan.

Muutimme marraskuussa. Räntäisellä tontilla vaellellessa alkoi ajatus omasta savusaunasta tuntua varsin järkevältä.

Tutustuimme valikoimaan. Jossain Keski-Suomessa veisteltiin uusia hirsirunkoja. Kalliilta vaikutti. Ehkä joskus sitten kun. Tai sitten tavallinen pihasauna. Joku sauna oli saatava. Hehtaarin tontti ja rannassa juokseva vesi olisivat menneet muuten aivan hukkaan.

Sattumaa ja suunnittelua

Asioilla on tapana järjestyä. Talon edelliseltä omistajalta oli jäänyt tontille iso muovinen putki. Laadimme ilmoituksen, että saa hakea. Putkea tuli noutamaan eräs mies, jonka kanssa tuli puhetta savusaunasta. Mies sanoi, että hänen isällään oli naapuripitäjässä sauna, jota tämä ei enää jaksanut lämmittää.

Menimme sitä katsomaan. Saunassa oli jotain hyvin sympaattista ja alkuvoimaista. Se ei varmasti ollut seudun komein hirsirakennus, mutta näimme heti, että se on juuri meille sopiva. Alalauteen alapuoliset hirret olivat aivan vaaleita, joten saunaa ei ollut ilmeisesti lämmitetty kovinkaan montaa kertaa.

Rakennuslupaa haettiin tammikuussa. Tavallisesta sahatavarasta tehtävät työt lupasimme osata itse, mutta

Sauna alkuperäisellä paikallaan Nurmijärvellä.

Saunan perustukset tehtiin pilariharkoista.

Alin hirsikierto on uusi.

Vesikouru on veistetty lehtikuusesta ja tervattu.

hirsitöihin oli syytä palkata joku, joka ymmärtää sen lajin päälle. Ensimmäinen puhelimeen vastannut hirsimies sanoi, että ilman muuta, hän pääsee heti syksyllä. Ei auttanut, kun juhannukseksi pitäisi päästä saunaan. Toinen langan päähän saatu sanoi, että joo, hän ehtii syksyllä vuoden päästä. Kolmas oli rakennusmestari **Lauri Häkkinen Etelän Veisto Oy**:stä. Hänellä tuntui olevan aikaa kesän korvalla. Sovittu.

Aloittelevan savusaunan tekijän tapaan katsoimme saunalle kivan paikan pihasta, kaadoimme vähän puita ja vasta sitten aloimme selvittää, että mihin sen saunan saa oikeasti rakentaa. Kunnalta tuli ohjeet, että naapurin tonttiin ja omaan taloon on oltava vähintään 15 metriä ja 20 metriä jokeen. Haimme pituushyppymitan ja totesimme, että tontilla oli yksi ainoa mahdollinen saunan paikka. Ja se ei ollut siinä, mistä puut oli kaadettu.

Hirsirunko alkaa olla valmis.

Huopakaton aluskermi on paikoillaan.

Rakentamista ja ravan roisketta

Keväällä tontille laskeutui kaivinkone. Toiseksi pienin vuokraamosta saatava. Satoi vettä. Joka kohdassa oli kanto tai puun juuri ja kaivinkone meinasi vähän väliä kaatua liejuun. Telat nitisten saimme saunan kokoisen montun kaivettua. Meistä tuli muutamassa päivässä niin hirmu päteviä kaivinkonekuskeja, että teimme samalla pihaan uusia salaojia ja perkasimme pellon puoleisen ojan.

Toukokuun alussa kävimme päivisin palkkatöissä lepäämässä. Iltaisin otimme lapion ja kottikärryt ja kuljetimme niillä noin 12 000 kiloa sepeliä ja 6 000 kiloa betonia saunan monttuun. Sorakuormaa ei saanut tuotua työmaan lähelle. Sepeli ja betoni ja kaikki, mitä rakentamisessa tarvittiin, oli tuotava talon toisesta päädystä. Satoi vettä. Joka kohdassa oli savea ja kottikärryt meinasi vähän väliä kaatua liejuun.

Saunatontut: Simo vasemmalla, Pertti oikealla.

Kattopaneelit ovat vielä vaaleita.

Tämä kuva on ensimmäiseltä saunakerralta.

Alkuperäiset verhoilulaudat uusiokäytettiin.

Mutta niin vain saunan perustukset olivat valmiit toukokuun loppupuolella. Ensimmäisenä valetun anturan märkään betoniin kirjoitettiin oksanpätkällä isäntien nimet ja päivämäärä 9.5.2021.

Etelän Veiston Lauri kävi tällä välin naapuripitäjässä purkamassa saunan ja se tuotiin osina pihaan. Sauna mahtui yllättävän pieneen tilaan kahden pressun alle. Myös kiuas purettiin ja se sekä siinä olevat 500 kiloa kiviä siirrettiin.

Rungon pystytys alkoi touko–kesäkuun vaihteessa. Lauri veisti saunaan kokonaan uuden alimman hirsikierron. Aiemmin saunassa oli ollut maalattia ja tulevan puulattian vuoksi saunaa oli syytä korottaa. Lauri teki myös lehtikuusesta upean tervatun vesikourun, joka kulkee koko lattian halki. Kuulemma ainoa maailmassa. Laurin työssä näki, kuinka silmän, käden, taltan ja moottorisahan väliset yhteydet toimivat.

Saunakamariin löytyi kierrätetty ikkuna.

Löylyn henki on tässä saunassa erityinen.

Patio tehtiin ruuvipaalujen päälle.

Saunan kuistilta on näkymä joelle.

Kun hirsityöt oli tehty, alkoivat normaalista sahatavarasta tehtävät vaiheet. Ensin oli saatava sauna säältä suojaan. Saunassa oli aiemmin ollut vihreä peltikatto ja nyt siihen tuli musta palahuopa. Vanhojen kattotuolien lisäksi tehtiin pari uutta. Lattia tehtiin laudasta ja sisäkatto haapapaneelista. Vanhat lauteet laitettiin paikoilleen. Paneloinnin päälle tungettiin villat ja sisäkaton reunoihin vielä varmuuden vuoksi palokatkoissa käytettävää vaahtoa.

Lämmitystä ja lunta

Juhannuksen aatonaattona vuonna 2021 meidän pihassamme lämpeni sauna ensimmäistä kertaa. Emme koskaan unohda sitä tunnetta, kun menimme ensimmäistä kertaa oman savusaunan löylyihin.

Savusaunan lämmittämisohjeita oli helppo löytää. Alkuun jännitti, että saunasta tulee liian kuuma tai kylmä. Lämmittäminen onnistui ensikertalaisiksi todella hyvin. Silmiä ei kirvellyt yhtään ja leppeää lämpöä riitti vielä toiseen saunomiskertaan keskiyöllä.

Saunamme lämmittäminen kestää yleensä kolmesta neljään tuntia. Lämmittämisen jälkeen heitetään nokilöylyt ja siitä tunnin päästä pääsee löylyihin. Kun saunassa on aivan hiljaa, kuuluu kiukaan kivien seasta vaimeaa kilinää. Talvella saunaa valaisee ikkunan takana palava myrskylyhty ja silloin on maailman pahuus kaukana. Joskus saunoessa tuuli puhaltaa räppänän välistä vähän lunta.

Saunaan rakennettiin pieni pukuhuone talvikäyttöä varten ja keväällä 2022 saunan eteen tehtiin lehtikuusesta pieni patio. Ajan kuluessa se harmaantuu saunan henkeen sopivaksi.

Saunaa on lämmitetty nyt noin kerran kuussa, ympäri vuoden. Ennen joulua hankimme uusia puita, jotka olivat pidempiä kuin aiemmin käytetyt. Silloin kiukaan takana olevat hirret alkoivat savuta, vaikka välissä on kivilevy ja villaa. Muutaman kerran on saunoessa silmiä kirvellyt, mutta vuoden harjoittelun jälkeen voi jo sanoa, että lämmittäminen alkaa sujua.

Saunan tekemisessä ei pyritty noudattamaan mitään ehdottomia perinnerakentamisen sääntöjä. Hirsirunko on toki tehty perinteisin menetelmin, mutta muuten rakentamisessa on käytetty ruuveja, naulainta ja nykyaikaisia materiaaleja. Vanhat pukuhuoneen verhoilulaudat ja nurkkalaudat uusiokäytettiin sellaisenaan. Pukuhuoneen ikkuna löytyi käytettynä.

Tämä sauna on saunomisesta nauttivien ihmisten käyttöesine eikä museo. Sauna sai meillä hienon, ja toivottavasti myös pitkän uuden elämän.

Teksti: Karoliina Saarnikko

Rantasaunojen jätevesiä koskeva lakimuutos on puhtaiden pohjavesien asialla

Ympäristölain jätevesiä koskeva lakimuutos siirtymäaikoineen ja lopullisine päätöksineen sekoitti monen mökkiläisen pään. Kritiikkiä on tullut myös jätevesijärjestelmien uusimisen kalleudesta. Moni rantasaunan omistaja kokee muutoksen myös kohtuuttomaksi, omat päästöt kun on monesti varsin vähäiset.

Alunperin vuonna 2017 voimaan tulleen ympäristölain jätevesiä koskeva muutoksen siirtymäaika päättyi vuonna 2019. Sen mukaan jätevedet on johdettava ja käsiteltä siten, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Puhdistusvaatimus koskee kaikkia jätevettä tuottavia kiinteistöjä, jotka eivät ole liittyneet viemäriverkostoon.

Jätevesiä ei kuitenkaan tarvitse puhdistaa, mikäli syntyvän jäteveden määrä on niin vähäistä, että siitä ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Tällaisia nk. vähäisiä jätevesimääriä syntyy usein esimerkiksi rantasaunoilla, jotka ovat kantoveden varassa ja joissa ei ole käytössä vesikäymälää eikä muitakaan vesivarusteita.

– Tällaisissa tapauksissa vähäiset jätevesimäärät voidaan johtaa hallitusti maahan ilman puhdistamista, mutta suoraan vesistöön ei vähäisiäkään jätevesiä saa johtaa, Suomen Kuntaliitto ry:n ympäristöpäällikkö **Tommi Maasilta** sanoo.

Miten sitten arvioida, onko oma jäteveden määrä vähäistä vai ei?

– Voidaan sanoa, että mikäli syntyvän jäteveden määrä ja laatu on verrannollinen kannettuun veteen, kuten kesävesijohdolla varustetut rantasaunat useasti ovat, voidaan yleensä katsoa, että jäteveden määrä on vähäistä, Maasilta summaa.

Jos saunan jätevesien määrä ei ole vähäinen, koskee niitä talousjätevesiasetuksen yleiset käsittelyvaatimukset.

Apua uusimiseen kunnan jätevesisuunnittelijalta

Pohjavesialueilla sekä rannan läheisyydessä sijaitsevien kohteiden (enintään 100 metrin etäisyydellä rannasta) jätevesijärjestelmän uudistamisen määräaika umpeutui jo 31.10.2019. Kriteereiden ulkopuolelle jäävien kohteiden tapauksissa järjestelmä tulee uudistaa muun vesijärjestelmää

AdobeStock

koskevan luvanvaraisen tai tiettyjen rakennuksen elinikää pidentävien remonttien yhteydessä.

– Jos siis esimerkiksi rantasaunalla (alle 100 metriä rannasta) ei ole paineellista vettä, kuten suihkua, riittää että pesuvedet johdetaan maastoon hallitusti siten, etteivät ne valu sieltä vesistöön. Kivipesä, imeytyskaivo tai vastaava on suositeltava rakenne, Maasilta selittää.

Jätevesien käsittelyvaatimusten osalta määräykset vaihtelevat jonkin verran kunnittain, eli kuntakohtaisia määräyksiä voi olla rakennusjärjestyksessä ja/tai ympäristönsuojelumääräyksissä. Jos rantasauna sijaitsee asemakaava-alueella, koskee sitä alueen kaavamääräykset.

Sauna & Ympäristö

Tavallisen mökkeilijän ja rantasaunan omistajan korvaan kaikki saattaa vaikuttaa varsin sekavalta.

Maasilta kehottaakin olemaan yhteydessä jätevesijärjestelmää uusittaessa kuntaan ja jätevesisuunnittelijaan ja kysyä ohjeita lupamenettelyyn. Joka tapauksessa kaikille suunnitellulle jätevesiratkaisulle tulee pääsääntöisesti hakea toimenpidelupa kunnan rakennusvalvonnasta.

Lain toteutumista valvotaan

Lakiuudistus on arvatenkin kirvoittanut kritiikkiä. Erityisesti lakiuudistuksen siirtymäkauden jatkuva muuttuminen sai maallikon sekaisin, mitä tapahtuu ja milloin. Esimerkiksi **Apu**-lehti epäili keväällä 2019 julkaistussa artikkelissaan lakia täydeksi farssiksi.

Artikkelissa kerrotaan värikkäin sanankääntein asetuksen historiasta. Hajajätevesiasetus tuli voimaan jo vuonna 2003, mutta vanhoille rakennuksille annettiin kymmenen vuoden siirtymäaika. Vuonna 2011 voimaan tuli kuitenkin uudempi hajajätevesiasetus, jossa siirtymäkautta pidennettiin vuoteen 2016. Vuonna 2015 julkaistiin silloisen hallituksen esitys, jolla siirtymäkausi piteni vuoteen 2018 ja Juha Sipilän (kesk.) hallituksen aikana lakia haluttiin kohtuullistaa kiinteistöjen omistajille. Kun tämä kohtuullisuus kirjattiin hallitusohjelmaan ja se oli valmis vuonna 2017, moni ei tajunnut, että nyt laki on totta ja sen myötä siirtymäkausi loppuisi lokakuussa 2019.

– Lain toteutumista valvoo jätevesijärjestelmien rakentamisvaiheessa kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Muutoin jätevesien mahdollisesti aiheuttamaa ympäristön pilaantumista valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Valvontaa tehdään resurssien puitteissa riskiperusteisesti esimerkiksi alue, kuten vesistö tai pohjavesialue kerrallaan tai perustuen viranomaisen saamiin ilmoituksiin, Maasilta listaa.

Uudistuksen takana halu suojella luontoa

Monet mökkeilijät kokevat, että heidän kuormituksensa luontoa kohtaan on sen verran pientä, että uusi jätevesijärjestelmä tuntuu kohtuuttomalta. Uudistus ei monen mielestä myöskään kohtele rantasaunan omistajia tasavertaisesti.

Yksilöllistä tarkastelua varmasti kaivattaisiin, mutta lakiuudistuksessa on kaiken kaikkiaan kyse isoista asioista. Uudistuksessa halutaan suojella luonnonvesiä ja nimenomaan pohjavesiä. Noin 10 % kaikesta ihmisen aiheuttamasta fosforikuormituksesta ja noin 3 % typestä aiheutuu haja-asutusten jätevesistä. Vesiin joutuvat ravinteet aiheuttavat vesistöjen rehevöitymistä ja sen seurauksena muun muassa leväkukinnot lisääntyvät.

Haja-asutusalueilla on arviolta 290 000 asumiseen tai mökkeilyyn käytettävää kiinteistöä, joista korjattavaa on yli puolessa tai jopa kahdessa kolmessa osassa. Pohjavesialueilla sijaitsee noin 5 000 pientaloa ja mökkejä on Suomessa puolisen miljoonaa. Vaikka oma kuormitus tuntuisikin pieneltä, laajemmassa mittakaavassa on kyse on isoista asioista.

Lainas Oy
Vuokratekstiilit • Pesulapalvelut
Hankasuontie 5, 00390 Helsinki
09 6150 0315, 040 7410 042
www.lainas.fi

Lauttasaari, Villa Hjördishem, uimahuone. Tuntematon valokuvaaja 1910-luvulla.

Rantasauna
on alkuperäisin suomalainen sauna

Rantasauna on kiistamaton suomalainen saunailmiö kertovat historiankirjat. Sen juuret juontavat uimataidottoman herrasväen uimahuoneisiin.

Teksti: Lassi A. Liikkanen

Saunan esihistoria on enimmäkseen hämärän peitossa. Saunat eivät ole koskaan olleet arkeologien suosikkikohteita ja todisteet saunan historiasta ovat siksikin ohuet.

Mitä tulee saunan suomalaiseen alkuperään, ei senkään todistaminen ole nykytiedon pohjalta mahdollista. Viime vuosina julkaistut saunahistoriaa sivuavat tietokirjat **Satu Laatikaiselta** ja **Heikki K. Lyytiseltä** tukevat tätä näkemystä.

Yksi kiistattoman suomalainen saunailmiö on kuitenkin olemassa. Aihetta tutkinut tietokirjailija ja kamarineuvos **Erkki Fredkrikson** Jyväskylästä on esittänyt, että se on rantasauna.

Rantasauna on saunatyyppi, jonka historia on jäljitettävissä varsin tarkasti 1800-luvun lopulle. Tätä ennen uimavesillä ja saunoilla ei ole ollut mitään järjestelmällistä suhdetta toisiinsa.

Vesi veti uimahuoneisiin

Uiminen ja kylpeminen luonnon vesissä on yllättävän moderni ilmiö. Fredriksonin mukaan uimataito ei yleistynyt suomalaisten keskuudessa ennen 1900-luvun alkupuolta. Tällöin kansa oppi pysymään pinnalla kiitos

Mitja Piipponen, Metsähallitus

koulujärjestelmän oheen tuodun uimaopetuksen. Tätä ennen veteen ei suin päin ryntäilty.

Kesäisin oli kuitenkin kuumaa jo ennen ilmastonmuutosta. Kesällä joutoaikaa nauttineiden säätyläisten eli virkamiesten, aateliston, porvarien ja lääkäreiden mieli teki vilvoittelemaan pois kaupunkien kuumuudesta.

Uimataidottomina herrasväki tarvitsi apuvälineitä päästääkseen aaltojen helmaan. Hienoissa huviloissa rantojen varusteeksi rakennettiin erilaisia uimahuoneita. Nämä sijoitettiin yleensä laiturin nokkaan aaltojen päälle, jolloin reitti aaltojen syvyyksiin oli lyhyt.

Uimahuoneen idea oli tarjota suojaisa tila ja veden päälle sijoitettu laskeutumisalusta, josta tikkaita pitkin voitiin laskeutua veteen. Joissakin paikoissa käytettiin uimasumpuksi kutsuttua ”ihmishaavia”, jossa pienemmätkin uimataidottomat pysyivät varmasti pinnalla.

Uimahuoneet olivat erityisesti länsirannikon ilmiö. Uimahuoneita rakennettiin monin eri tyylein ja varusteltiin vaihtelevasti. Lämmityskaminat ja jopa kylpyammeet tulivat myös lopulta kuvioihin. Askel rantavarustelun seuraavaan vaiheeseen ei ollut siitä enää suuri.

Meilahti 5, Laaksola, valokuvaaja Georg Ståhlberg 1890-luku.

Visit Finland

Sauna uimareita lämmittämään

Fredrikson ajoittaa rantasaunan syyn hetket siihen, kun uimataito alkoi eri kansan osissa lisääntymään siinä määrin, että vapaamuotoisempi vedessä peuhailu lisääntyi. Kun vetemme ovat tunnetusti viileitä, tarvittiin muita ratkaisuja lämmittelyyn.

Tuntuu luontevalta, että käyttöön otettiin saunat, jotka olivat aiemmin pitäneet etäisyyttä luonnon vesiin. Savusaunahistorioitsija **Risto Vuolle-Apialan** mukaan historiallisesti saunat rakennettiin yleensä asuinrakennusten lähistölle, lähelle raikkaan veden lähdettä kuten kaivo, muttei erityisesti jokien ja järvien varrelle.

Rantasaunoja alkoi nousta ympäri maata myös paikkoihin, joissa säätyläisten uimahuoneita ei aiemmin ollut nähty. Fredrikson sanoo, että erityisesti Kuopion seudulle oli jo 1900-luvun alussa rakennettu useita merkittäviä rantasaunoja.

Uudet rantasaunat nousivat siis uimalaitureiden viereen. 1950-luvulle asti rantasaunoja rakennettiin usein uimahuoneiden hengessä jopa veden päälle. Vuosikymmenten myötä uimahuoneet saattoivat kadota ja jäljelle jäi vain laituri ja sauna. Uimahuoneet eivät tosin vieläkään ole kokonaan hävinneet, vaan niitä näkee edelleen Turun seudulla.

Esimerkiksi Muumimaailman uimahuone lienee maamme tunnetuin uimahuone, jonka esikuvat eivät ole olemassa vain 1900-luvun alun Suomessa, jossa **Tove Janssonin** kasvoi.

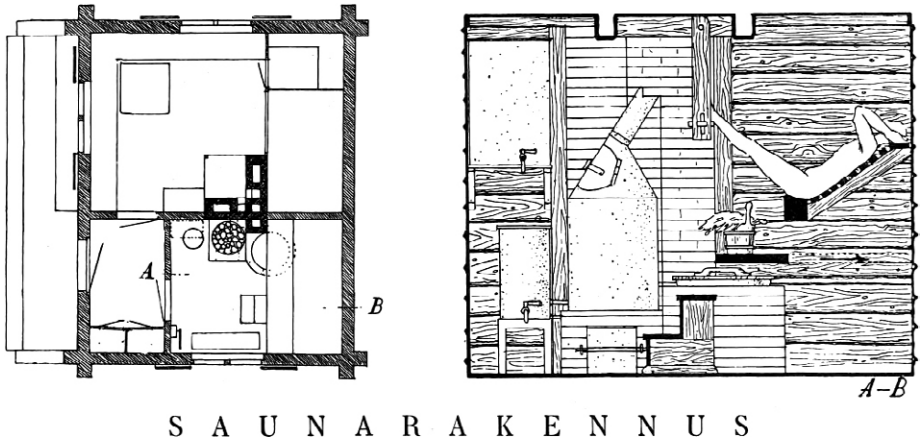

Lassi A. Liikkanen, Arkkitehti-lehti

Oiva Kallion suunnitteleman Villingin saunan piirustukset.

Rantasaunan modernit piirteet

Sauna sai muitakin uusia piirteitä, kun se rakennettiin veden ääreen. 1900-luvun alussa vielä tavanomainen savukiuas korvattiin ulossavuavalla kiukaalla, muuratulla tai pönttökiukaalla, ja rakennuksen tilaratkaisu monimutkaistui.

Koska rantasauna otti vaikutteita kaupunkilaiskulttuurista, mahtui rakennukseen löylyhuoneen ohella myös vilvoittelutila eli saunakamari. Rakennustapana alettiin suosia

rankarunkoisia rakenteita hirren sijaan, muttei yksinomaan.

Yksi uusi tuuli lähti puhaltamaan 1930-luvulla, kun lähes koko vuosisadan ensimmäisen puolen arkkitehtina toiminut **Oiva Kallio** suunnitteli Villingin saaren rantasaunan. Sauna tehtiin silloin keskieurooppalaisia vaikutteita seuraten pyöröhirrestä, ulossavuavalla kiukaalla varustettuna.

Rakennuksessa oli myös näyttävä ”katettu riima” eli nykyään terassiksi tunnistettava ulko-osa. Saunaan kuului myös pieni tupakeittiö. Ulkonäöltään samankaltaisia rakennuksia nousi myöhemmin tuhansittain jo ennen sorvattujen hirsien kultaisia vuosia.

Rantasaunan varsinainen voittokulku koko kansan suosikiksi tapahtui kuitenkin vasta sodan jälkeen 1950-luvulla. Tällöin kaupungistumisen ja teollistumisen vauhdittama kesämökkeily avasi rantahuvit myös keskiluokalle.

Kehitystä vauhditti se, että samaan aikaan yleistyivät vauhdilla jatkuvalämmitteiset puukiukaat, joilla rantasaunan lämmittäminen sujui vauhdilla ja kohtuullisella klapin kulutuksella. Rantojen rakentamista rauhoitettiin kaavoittamisella 1960-luvulta alkaen, muutoin rannat olisivat täyttyneet saunoista!

Rantasaunan perilliset

Näin 2020-luvulla on vaikea kuvitella että 200 vuotta sitten rantasaunaa ei edes ollut olemassa. Nykyisin Suomessa on noin 600 000 kesämökkiä, joista monen yhteydessä on jonkinlainen rantasaunaratkaisu.

Rantasaunan käsitteen arvosta kertoo jotain se, että paraikaa Rovaniemen hovioikeudessa käsitellään riitaa kajaanilaisesta mökkikaupasta, jossa kiistellään siitä, kuinka arvokas rantasauna – tai oikeastaan oikeus rantasaunaan – todellisuudessa on.

Mielestäni rantasauna on siinä määrin tärkeä osa suomalaisen saunan sukupuuta, että se ansaitsee tulla mainituksi osana sen historiallista jatkumoa.

Erkki Helamaa nimesi Sauna-lehden numerossa 3/1995 kolme saunan vaihetta: muinaissauna, alkusauna ja kantasauna (eli savusauna). Näiden vaiheiden jatkoksi lisään nyt rantasaunan ja huoneistosaunan, jotka ovat muodostuneett nykyisen suomalaisen saunakulttuurin erottumattomiksi osiksi.

- Kiitos Erkki Fredriksonille haastattelusta.
- Lisää Erkin ajatuksista voi lukea Saunologian artikkelista *Rantasauna* osoitteessa: **www.saunologia.fi/rantasauna-ja-erkki-fredrikson/**

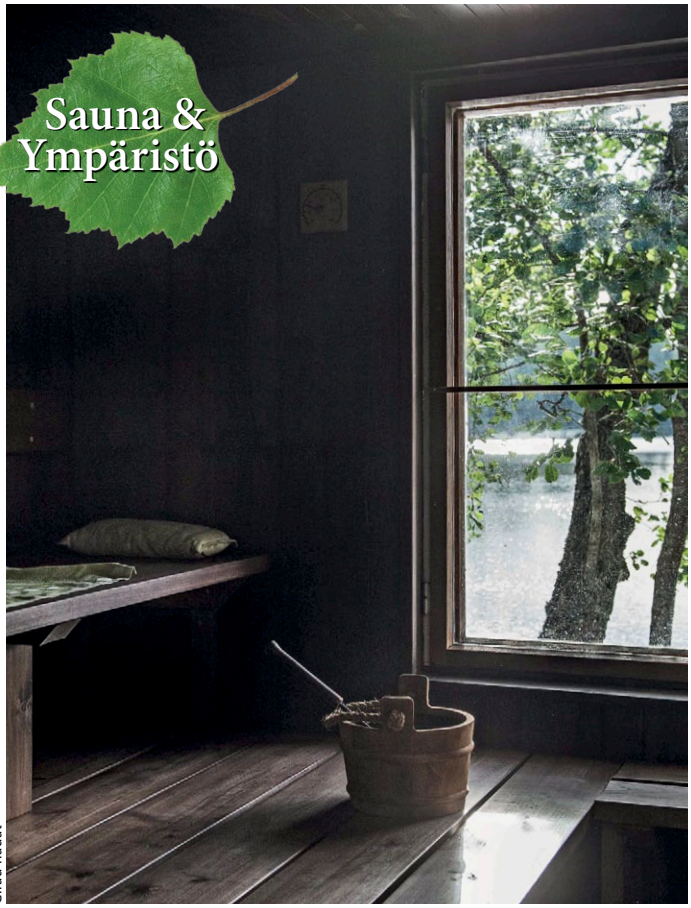

Gilad Radat

ELÄMÄNPELASTAJA.

Tiedätkö sinä varmasti ajokuntosi aamulla ?

Laadukas Dräger alkotesteri tietää ja varmistaa liikenneturvallisuuden.

Alcotest 4000 on helppokäyttöinen ja luotettava ajokunnon varmistaja, täydellinen valinta ajokumppaniksi niin maalle kuin merelle.

Odotettu tuoteuutuus Alcotest 4000 on nyt saatavana jälleenmyyjillä.

Hanki omasi heti ja lopeta arvailu!

Dräger Alcotest 4000
- Se luotettava alkotesteri.

Myynti: Auto- ja venealan liikkeet.
Lisätietoja: **drager.fi**

Dräger

Teksti: Reetta Virtanen

Sataman Viilussa
sauna on aina lämmin

Kesäkuussa Jyväskylän satamaan nousi upouusi saunaravintola, Sataman Viilu. Viilussa voi saunoa kolmen eri saunan löylyissä läpi vuoden ja sen ravintola tarjoilee kotimaista ja paikallista ruokaa.

Kesällä avajaisia viettänyt Sataman Viilu sai heti kättelyssä lämpimän vastaanoton.

– Kiinnostus uutta ravintolakokonaisuutta kohtaan on ollut jopa ennakoitua suurempaa, joten ensimmäinen kesä Viilussa on ollut todella vauhdikas, kertoo Sataman Viilun ravintolapäällikkö **Jaska Lahti**. Myös Viilun saunoilla on riittänyt saunojia päivittäin ja kokonaisuus on kerännyt kehuja.

– Olemme saaneet kesän aikana myös paljon arvokasta asiakasnäkökulmaa tulevien palveluiden kehittämistä varten, Lahti iloitsee.

Sataman Viilu sijaitsee helppojen kulkuyhteyksien varrella, aivan Jyväskylän keskustan ja Matkakeskuksen läheisyydessä. Kesäisin Viiluun voi saapua myös omalla veneellä.

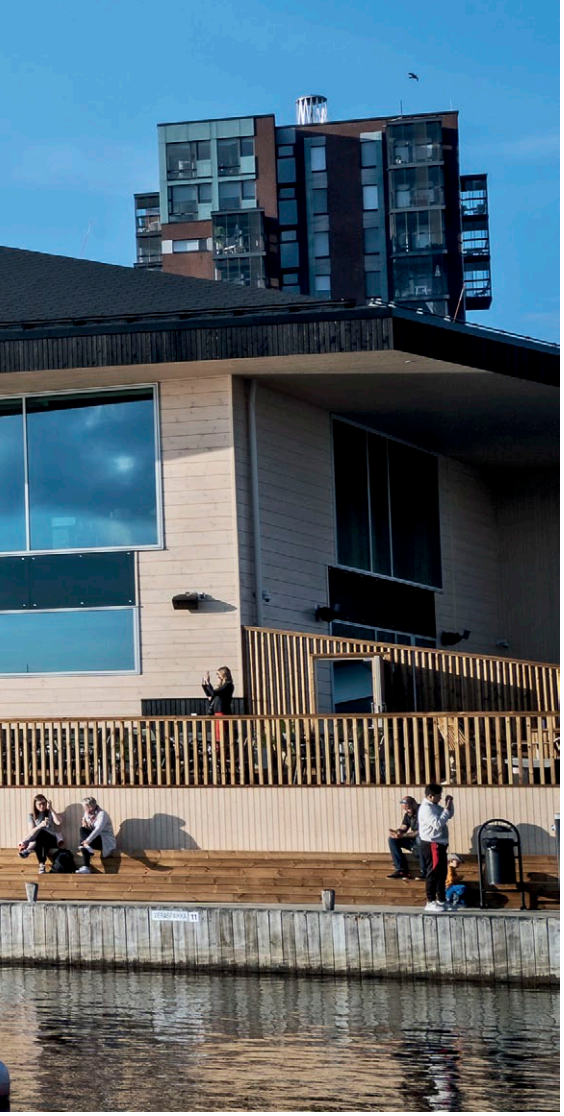

Viilun avajaiset, Taina Ristikivi-Kamua

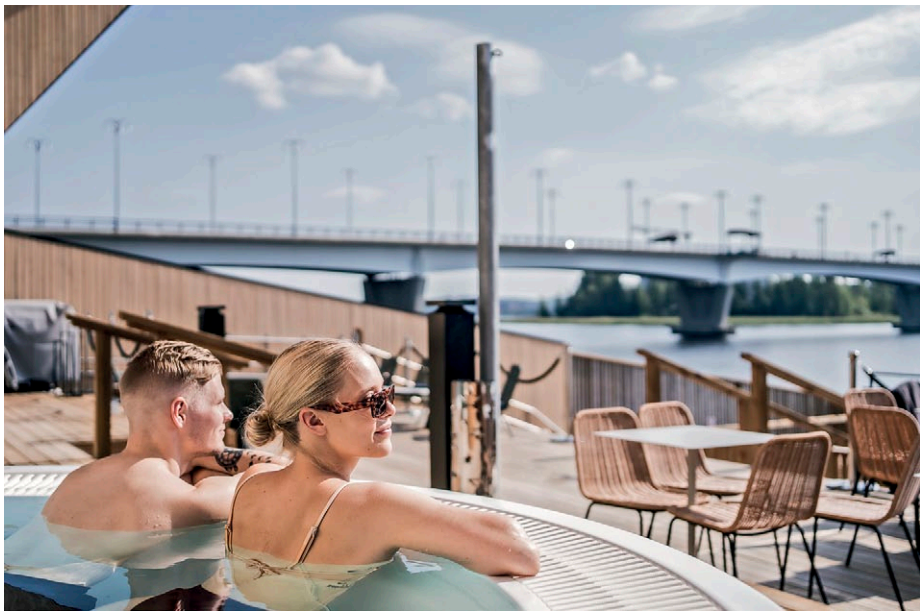

Taina Ristikivi-Kamua

Saunojien käytössä on myös poreallas.

Viilu on osa **Osuuskauppa Keskimaata** ja se toimii myös Viilun rakennuttajana. Sataman Viilun on suunnitellut Arkkitehtitoimisto **Koan Oy**, arkkitehteinään **Marko Simsiö** ja **Johannes Koskela**. Rakennuksen urakoinnista vastasi jyväskyläläinen **Rakennusliike Alonen Oy**.

Vastuullisuus ja ekologisuus on huomioitu Viilun rakennusvaiheessa. Rakennuksen kantavat ulkoseinät on rakennettu hirsistä, jotka on tuotettu vastuullisesti suomalaisen metsän puista. Hirret on toimittanut keskisuomalainen **Honkarakenne**.

Viilussa saunotaan Jyväsjärven maisemaa katsellen

Sataman Viilun saunat on rakennettu yhteistyössä **Harvian** kanssa. Monipuolinen saunamaailma on ainutlaatuinen ja tyylikäs kokonaisuus. Harvian pitkäaikainen saunaosaaminen näkyy ja tuntuu Viilun saunamaailmassa. Viilussa on kolme saunaa: **Loiste**, **Sisu** ja **Valo**, jotka ovat kaikki omanlaisiaan. Lisää yhteistyöstä ja saunoista seuraavalla aukeamalla.

Löylyjen jälkeen voi vilvoitella ulkona upeassa miljöössä, nauttia poreista porealtaassa tai hypätä järvivesialtaaseen. Talvella Sataman Viilu tarjoaa oivalliset puitteet avantouimareille järvivesialtaassaan.

Saunatilat ovat miehille ja naisille yhteiset. Saunavuoron Viilun saunoihin voi varata heidän nettisivuiltaan tai paikan päältä, saunat ovat avoinna joka päivä klo 9–22 ja uimaan pääse ympäri vuoden.

Harvia

Viilun saunoista on upea näkymä Jyväsjärvelle. Kuvassa Valo-sauna.

Loiste-sauna henkii keskieurooppalaista saunakulttuuria.

Naisille ja miehille järjestetään omia saunavuoroja tiistaisin ja keskiviikkoisin klo 9–14. Saunojille on myös tarjolla 10 kerran sarjakortteja.

– Syksy tuo myös tullessaan Viilun saunoille kausikortit sekä naisten ja miesten päivävuorot. Lisäksi valmistaudumme tulevaan talveen ja järvivesialtaan tuomaan avantouinti mahdollisuuteen, ravintolapäällikkö Lahti kertoo.

Tarkoituksena on jatkaa myös jo aloitettua yhteistyötä **Sauna From Finlandin** kanssa kohti heidän sertifikaattiaan. Sauna from Finlandin myöntämä Authentic Finnish Sauna Experience -laatusertifikaatti kertoo laadukkaasta ja turvallisesta saunakokemuksesta.

Rehdisti paikallinen ja ylpeä juuristaan

Saunomisen ohessa Viilussa voi täyttää vatsansa paikallisilla herkuilla. Kotimaisuus ja lähituotanto ovat Viilun ravintolatoiminnan ydin ja á la carte -menusta löytyy järvikalaa, paikallista lihaa, suomalaisia marjoja sekä lähituottajien juustoa, juureksia ja hunajaa.

Aamuisin Viilu toimii kahvilana, jossa on tarjolla omien leipureiden valmistamia suolaisia ja makeita tuotteita. Arkisin on tarjolla myös lounasta klo 10.30–14.00. À la carte -annoksia on saatavilla arkisin klo 14–23 sekä viikonloppuisin klo 12–23.

Syksyn tullen Viilun ravintolassa päästään nauttimaan pimenevien iltojen luomasta tunnelmasta ja valmistaudutaan tietenkin suomalaisille perinteikkääseen pikkujoulukauteen.

– Oli kyse sitten arjen saunahetkistä tai juhlatilaisuuksista, Sataman Viilu haluaa tarjota asiakkailleen kauniin ja viihtyisän ympäristön nautiskeluun, Lahti summaa.

Harvian toteuttamissa saunoissa voi nauttia saunan parantavista ominaisuuksista keskellä kaupunkia.

Teksti: Karoliina Saarnikko

Sataman Viilun löylyt tarjoaa Harvia

Harvia on toteuttanut Sataman Viiluun elämyksellisen saunamaailman, joka pitää sisällään kolme erilaista saunakokonaisuutta. Ainutlaatuisella paikalla, keskellä urbaania kaupunkiympäristöä sijaitseva Viilu edistää modernia saunakulttuuria, jossa vierailijat pääsevät kokemaan saunan lämmön parantavan vaikutuksen keskellä kaupunkia.

Osuuskauppa Keskimaan yhteistyökumppanina Sataman Viilun saunamaailman luomisessa toimi suomalainen sauna- ja kiuasyritys Harvia.

– SOK painotti saunamaailman kumppania valitessaan elämyksellisyyttä, näyttävyyttä ja ajatonta suomalaista muotoilua, johon vastasimme yli 70 vuoden saunaosaamisella ja modernilla muotoilulla, joka sopi saumattomasti yhteen rakennuksen henkeen ja kaupunkiympäristöön, myyntijohtaja **Anssi Pelkonen** kertoo.

– Pääsimme yhdistämään tässä projektissa kahden maakunnan kahden ikonisen toimijan osaamisen, hän lisää tyytyväisenä.

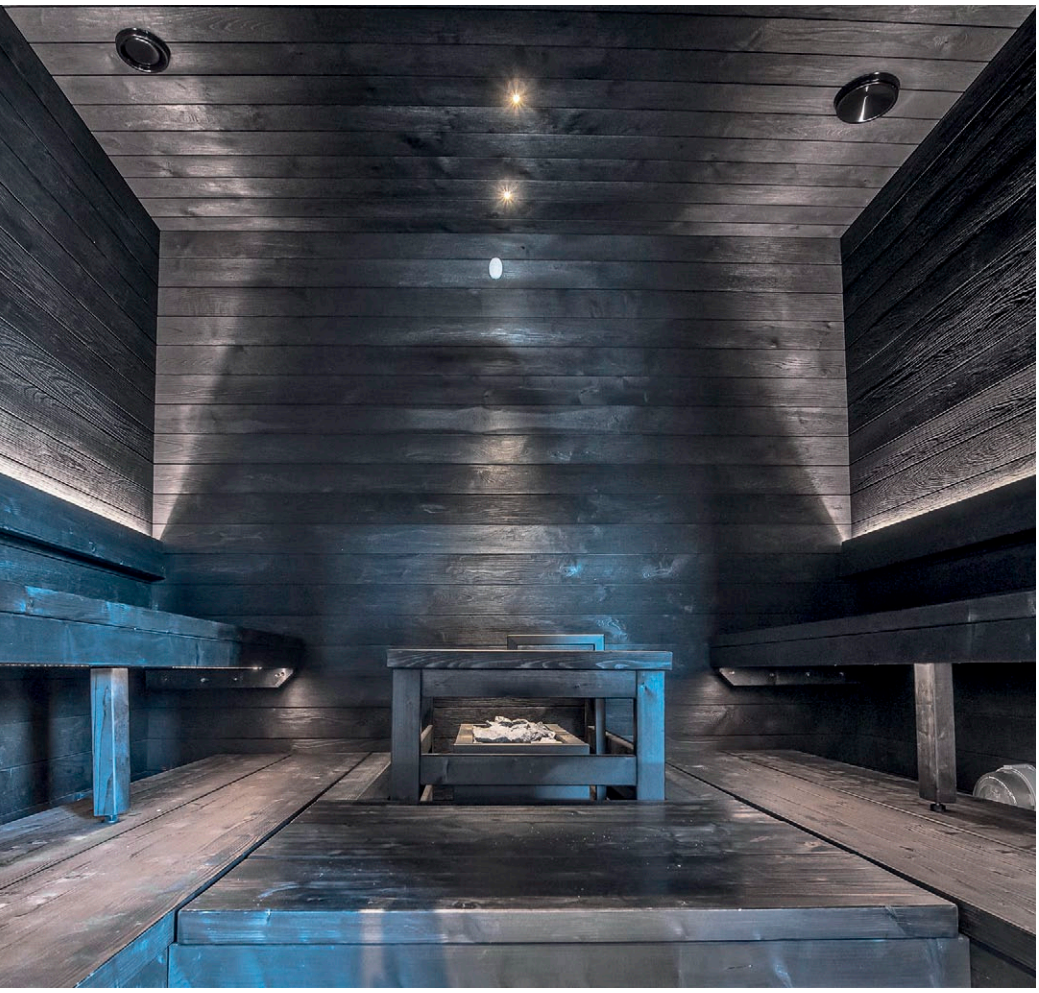

Harvia

Sisu-saunassa on tavoiteltu savusaunan tunnelmaa.

Kolme erilaista saunamaailmaa

Harvia toteutti Viiluun kolme erilaista saunakokonaisuutta. Suurin niistä, **Loiste**, tuo keskieurooppalaista saunakulttuuria Suomeen. Loisteen aisteja avaava sekä kylpylätunnelmaa huokuva saunomiselämys on Harvia-konserniin kuuluvan saksalaisen **EOS**:in käsialaa. EOS on tunnettu tehokkaista premium-kiukaistaan ja höyrystimistään. Elämyksen kruunaa Harvian rustiikkiset laude- ja paneeliratkaisut sekä panoraamaikkunasta avautuva näkymä suomalaiselle järvimaisemalle.

Sisu-nimeä kantava savusaunamainen ja tumma sauna on näyttävä perinteinen sauna, jonka tarkkaan valittu valaistus korostaa saunan rentouttavaa ja rauhoittavaa, savusaunamaista tunnelmaa. Sisussa löylyt hoituvat kätevästi löylyautomaatin nappia painamalla ja löylyttäjänä toimii tehokas Harvian Virta-kiuas.

Valo-saunan suuresta ikkunasta saunojat pääsevät ihastelemaan kauniita maisemia ja Kuokkalan sillan yli nousevaa aamuaurinkoa. Minimalistisessa saunassa tervalepällä verhoillut Harvian Block-lauteet ja seinäpaneelit tuovat saunaan valoisuutta ja tarjoavat samalla ainutlaatuisen saunomiselämyksen.

Teksti: Karoliina Saarnikko | Kuvat: Juup

Perheyritys Juupin vastuulliset artesaanikiukaat

Juup on suomalainen saunayritys, jonka valikoimissa on kestävän kehityksen mukaisia ja ympäristöä säästäviä kiukaita. Perheyritys valmistaa kaikki kiukaansa Suomessa.

Juup-kiukaiden tarina alkoi jo 1950-luvulla, kun diplomi-insinööri ja intohimoinen saunoja **Gösta Juup** etsi ratkaisua saunomisongelmaansa. Göstalla oli tapana saunoa jopa kolme kertaa päivässä. Haasteeksi näin tiheään saunovalle Göstalle muodostui lämmitysaika. Perinteinen kiuas vaati useamman tunnin ennen kuin se oli löylyvalmis. Tämän lisäksi oli vaikea löytää kiuasta, joka miellyttäisi jokaisen perheenjäsenen löylytarpeita, toiset kun nauttivat napakoista löylyistä siinä missä toiset lempeämmistä.

Kun toivotun kaltaista kiuasta ei löytynyt, vuosien etsinnän jälkeen Gösta istui itse piirustuspöydän ääreen ja lukuisten prototyyppien sekä saunassa vietettyjen tuntien jälkeen, alkoi hahmottua ensimmäinen Juupin kiuas. Tuloksena oli kiuas, joka lämpenee nopeasti ja josta saa juuri sellaiset löylyt, joista itse pitää.

Göstan pojanpojan **Christan Juupin** perustama **Ab Juup Oy** suunnittelee ja valmistaa nyt kiukaita, jotka pohjautuvat isoisän keksintöön.

Suvi Laine

Christian Juup jatkaa isoisänsä jalanjäljissä.

Kaikille mieleiset löylyt

Juupin kiukaat poikkeavat perinteisistä kiukaista siinä, että niissä kiuaskivet laitetaan niin kutsuttuun kivimaljaan. Näin kivet lämpenevät nopeammin ja pysyvät lämpiminä koko saunomisen ajan.

Kivet maljan pohjalla ja reunoilla lämpenevät korkeampaan lämpötilaan kuin keskellä olevat kivet ja näin saadaan aikaiseksi erilaisia löylyjä. Jos esimerkiksi kaataa vettä sivuille, saa kuumia ja nopeita löylyjä kun taas kaatamalla vettä keskelle, haaleampien kivien päälle, löylyt ovat pitkäkestoiset ja erittäin kosteat. Koska kivet ovat maljassa, kaikki vesi haihtuu löylyksi saunaan eikä vettä mene hukkaan.

Kaikki Juupin kiukaat ovat käsintehtyjä ja jokainen yksittäinen kiuas on yhden ja saman henkilön rakentama alusta loppuun. Kiukaassa on kuparikyltti, johon on kaiverrettu kyseisen kiukaan sarjanumero, malli sekä rakentajan nimi.

Tällä hetkellä Juupilla on markkinoilla kaksi mallia.

– Original on isoisäni suunnittelema alkuperäinen kiuas ja Iivari taas minun omaa kädenjälkeäni, kertoo Christian Juup. Tulevaisuudessa tarkoituksena on laajentaa tuotevalikoimaa.

– Tavoitteenamme on lanseerata seuraavien viiden vuoden aikana ainakin kolme uutta kiuasmallia, Juup kertoo.

Original on Gösta Juupin piirtämä, se ensimmäinen Juup-kiuas.

Gösta Juup oli intohimoinen saunoja; hän saunoi jopa kolme kertaa päivässä.

Kestävän kehityksen kiukaat

Juupissa ollaan vahvasti mukana myös kestävän kehityksen trendissä. Kiukaiden häkäpäästöt ovat maltilliset ja niitä halutaan kehittää entisestään.

– Kiukaamme lähtevät testattavaksi Kuopion yliopistoon, **Jarkko Tissarin** KIUAS2-hankkeeseen. Haluamme tietää, miten hyvin kiukaamme täyttävät tulevat ympäristöstandardit ja millaisia rakenteellisia muutoksia meidän tulee tehdä niihin, jotta ne ovat uusien päästövaatimusten mukaisia, Juup kertoo.

– Suhtaudumme uusiin standardeihin positiivisesti ja näkemyksemme mukaan kehitys ei ole ikinä huono asia, Juup lisää.

Juupin Original-kiuas käyttää 50 % vähemmän polttopuita ja sen päästöt ovat yli 85 % pienemmät kuin vastaavan kokoisissa kiukaissa.

Juupin kiukaissa käytetään myös mahdollisimman paljon kierrätysmateriaaleja, kuitenkaan laadusta tinkimättä. Kiukaiden kaikki yksittäiset osat ovat vaihdettavissa, kun ne lopulta saavuttavat elinkaarensa lopun. Kaikille kiukailleen Juup antaa hurjan 10 vuoden puhkiruostumis- ja palamistakuun.

• **Lisätietoja: www.juup.fi**

Iivarista löytyy kaksi mallia, Iivari ja Iivari Punos. Kuvassa Iivari Punos.

Teksti: Veli-Jukka Anttila

Sauna, korona ja muut hengitystieinfektiot

Kalevalan 45. runossa Louhi, Pohjolan emäntä kateudesta Kalevan kansaa kohtaan pyysi Ukkoa, ylijumalaa lähettämään Väinölän väelle vitsaukseksi taudit. *Tahikka tauilla tapata, surmoa suku katala, miehet pitkille pihoille, naiset läävän lattioile.* Seurauksena pojat Väinölän potevi tautia tavattomia. Väinämöinen saattoi saunan lämpimäksi ja lopputuloksena tästä ja muista tietäjän keinoista oli, että Väinämöinen ”paranti pahat panoset, päästi kansan kuolemasta, Kalevalan katoamasta.”

AdobeStock

Ihmiskunnan historiassa suurimmat väestönkasvun rajoittajat ovat olleet tartuntataudit eli ns. kulkutaudit.

Suurin osa maailmanlaajuisista epidemioista eli pandemioista on liittynyt kolmeen tartuntamekanismiin: 1) eläinperäisiin eli zonoottisiin tartuntatauteihin 2) ilmavälitteisiin tartuntatauteihin ja 3) pilaantuneen ruoan ja juoman välityksellä leviäviin tauteihin.

Eläinperäiset taudit, esim. pilkkukuume, ovat usein lähtöisin jyrsijöistä ja välittäjinä ovat toimineet kirput, täit ja muut hyönteiset. Hyviä esimerkkejä näistä ovat mm. ruttobakteerin (Yersinia pestis) aiheuttama 1300-luvun puolivälissä riehaantunut musta surma.

Yleisiä eläinperäisiä tauteja ennen aikaan olivat myös erilaiset täiden välittämät pilkkukuumeet, jotka riehuivat erityisesti sotien aikana karsien sotajoukkoja ja sotatoimialueen väestöä. Jatkosodan aikana Suomen armeijassa näitä epidemioita torjuttiin tehokkaasti täisaunoilla.

Tarttuuko korona saunoessa?

Entä varsinaiset ilmavälitteiset hengitystieinfektiot ja pandemiat? Elämme edelleenkin Covid-19 -pandemian aikaa. Pandeemisen koronaviruksen aiheuttaja SARS-CoV-2 -virus leviää pääasiallisesti henkilöstä toiseen ilman kautta.

Jonkin verran kiistellään siitä, tarttuuko tauti pisaroina vai pienempinä hiukkasina eli aerosolin välityksellä. Tällä hetkellä vahva käsitys on siitä, että virus tarttuu erikokoisten hiukkasten, varsinaisten pisaroiden (koko >5 µm) ja pienempienkin hiukkasten välityksellä ilman kautta.

On selvää, että tartuntojen riski kasvaa mitä lähempänä ollaan tartuttavaa henkilöä. Muut tärkeät seikat tartunnoissa liittyvät tartuttavan

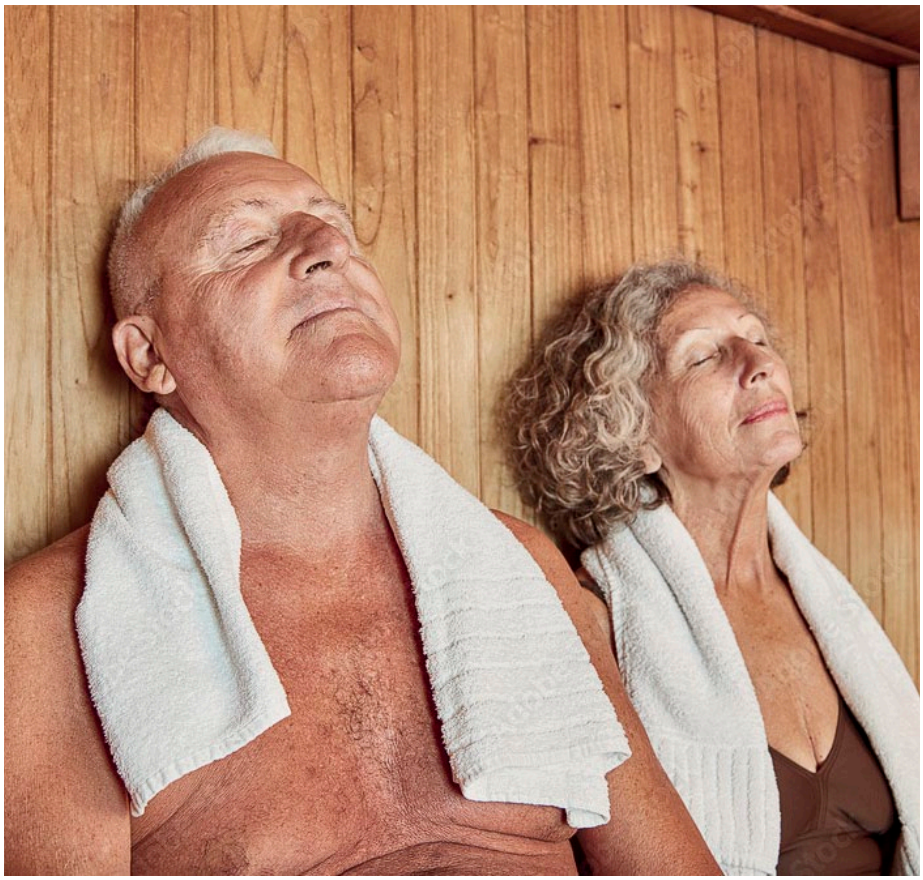

AdobeStock

Saunominen kannattaa aloittaa sairauden jälkeen vasta kun on täysin terve.

henkilön aktiviteetteihin ja tilan ilmanvaihto-ominaisuuksiin. Laulu, aivastelu ja yskiminen tuottavat henkilön uloshengitysilmaan tehokkaasti eri kokoisi hiukkasia, joiden mukana henkilön poteman virustaudin aiheuttajat pääsevät ympäristöön.

Koronavirus ei kestä kovin suuria lämpötiloja. On arvoitu, että yli 60 °C:ssa virus pysyy hengissä ja tartuntakykyisenä alle puoli tuntia. Pandemian alkuvaiheessa todettiin, että yli 15 minuutin lähikontakti (alle 2 m) tartuttavaan henkilöön merkitsee suurta tartuntariskiä.

Viruksen kannat ovat kuitenkin kehittyneet tämän jälkeen perimän muutosten seurauksena ja nykyisin vallalla olevat kannat ovat tehokkaampia levittämään virusta erityisesti henkilöihin, joilla ei ole sairastetun aiemman koronainfektion tai rokotusten antamaa osittaista suojaakaan.

Saunan olosuhteissa ei yleensä pystytä pitämään tuota 2 metrin etäisyyttä, saati käyttämään maskeja. Tartuntoja suojaavina tekijänä itse löylyhuoneessa ovat lämpötila ja saunojien harras käyttäytyminen lauteilla.

Entä jos saunoo yksin?

Pitääkö koronaan sairastuneen välttää saunaa vai saunoa ahkerasti Väinämöisen ohjeiden mukaisesti?

Tartuttavuus on yksi asia. Seurassa saunomista kannattaa välttää, jos on koronaan tai muuhun virusinfektioon (esimerkiksi influenssa) sopivia oireita, jotta kanssasaunojia ei turhaan altisteta tartunnalle.

Kun koronan oireet, kuten kurkkukipu, nuha, yskä ja kuume, ovat päällä kannattaako silloin mennä vaikkapa yksikseen sanomaan? Asiasta ei ole olemassa tutkimuksia, joten pakko käyttää ns. tervettä järkeä kysymyksen arvioinnissa. Ei kannata mennä.

Sairastunut itsekään ei ehkä koe saunomista oireisena kovin mielekkääksi. Fysiologisina perusteina saunomisen välttämiseen oireisena voidaan pitää kahta seikkaa 1) kuumeisena ei ole hyvä mennä kuumaan paikkaan, jottei elimistön lämpötila nouse haitallisen korkealle 2) kuivuminen voi lisätä koronan komplikaatioita, muun muassa lisääntynyttä riskiä verihyytymien muodostumiseen. Toki sairastuneenkin kannattaa huolehti puhtaudesta, mutta silloin sopivan lämpöinen suihku riittänee.

Milloin koronaan sairastunut voi sitten mennä saunaan? Kun oma vointi on kohentunut ja pahimmat oireet ovat poissa tai selvästi lieventyneet, niin ainakin yksinsaunomista voi kokeilla, jos haluja on.

Koronavirus tarttuu yleensä sairastuneesta noin 1–2 vuorokautta ennen oireiden alkua ja tartuttavuus eli viruksen erittyminen hengitysteistä jatkuu noin 5–10 vuorokautta oireiden alusta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeiden (8.9.2022) perusteella ns. eristystoimet voidaan lieväoireisen koronavirus infektion sairastaneella henkilöllä lopettaa, kun oireiden alusta on kulunut 5 vuorokautta ja henkilö on ollut oireeton 48 tunnin ajan.

Jos oireet jatkuvat pitempään, niin vasta kahden vuorokauden oireettomuus lopettaa varotoimet ja sitä voisi pitää hyvänä ohjeena myös saunomiseen muiden kanssa. Vakavammin sairastuneella, esimerkiksi sairaalahoitoon koronavirusinfektion takia joutuneella henkilöllä eristysvarotoimien suositellaan kestävän pitempään, yleensä pidetään suosituksena noin kahta viikkoa oireiden alusta. Siinäkin vaiheessa kannattaa pohtia omakohtaisesti onko saunahaluja ja salliiko kunto saunomisen.

Sauna ja muut hengitysteitse tarttuvat virukset

Muihin hengitysteitse tarttuviin viruksiin (mm. influenssa, RS-virus, rhinovirukset) sopivat suunnilleen samat ohjeet kuin koronavirukseenkin.

Aivan akuutissa vaiheessa kannattaa välttää saunomista ja palata lauteille, kun oireet ovat väistymässä ja tuntee halua saunoa. Virusten tartuntamekanismit ovat hyvin samanlaiset kuin pandeemisella koronaviruksellakin, joten kovin oireisena kannattaa välttää saunomista muiden kanssa, jotta ei tartuta saunaseuraa.

Osaan viruksista ja joillakin sairastuneilla voi virus aiheuttaa sydänlihastulehduksen, johon voi liittyä rytmihäiriöitä, joskus vakaviakin. Jos on sydänoireita ja on edelleen toipilas, kannattaa välttää äkillisiä lämpötilan vaihteluita, jotka saavat adrenaliinin liikkeelle. Sama pätee myös rasittavaan liikuntaan. Näissä tilanteissa voi tulehdukseen liittyen laueta rytmihäiriö. Kannattaa esimerkiksi siirtää avantouintia, kunnes on kunnolla toipunut lentsusta tai muusta flunssasta.

Mutta saunomisesta voi olla kuitenkin hyötyä koronan ja muiden virustulehdusten ehkäisyssä. Jo aiemmin Sauna-lehdessä (1/2022) Saunaseuran kunniapuheenjohtaja **Lasse Viinikka** viittasi suomalaiseen, professori **Jari Laukkasen** tutkimukseen keuhkokuumeriskistä, joka oli muita matalampi hyväkuntoisilla runsaasti saunovilla miehillä.

Keuhkokuumeiden yksi tärkeimmistä riskeistä ovat virustulehdukset, erityisesti influenssaviruksen aiheuttama infektio. Tämä edeltää varsin usein varsinaista keuhkokuumetta. Näin ollen voisi ajatella, että runsas saunominen ja hyvä kunto voisivat suojata myös virustaudeilta. Tieteellinen näyttö asiasta kuitenkin puuttuu. Ehkä asiaa voisi tutkia koronavirusinfektioihin kohdistaen.

Saunalla voi siis olla hengitystieinfektioita ehkäisevä vaikutus. Mitään näyttöä ei ainakaan ole siitä, että sauna lisäisi hengitystieinfektioita. Nykytietämyksen valossa jättäisin kuitenkin parhaillaan riehuvan hengitystieinfektion saunan hoitovalikoimasta pois enkä suosittele myöskään tervaa enkä viinaa. Rokotetuille korona tai influenssa eivät yleensä ole kuolemaksi ilman viinaa, tervaa ja saunaakin.

- **Kirjoittaja on sisätautien ja infektiosairauksien erikoislääkäri ja toiminut HUS:issa infektioidentorjuntayksikön osastonylilääkärinä. Hän on eläkkeellä, mutta jatkaa tutkimustyötä HUS:issa ja toimii konsultoivana infektiolääkärinä Mehiläisessä.**

AdobeStock

Saunominen muiden kanssa kannattaa aloittaa vasta kahden oireettoman päivän jälkeen.

Kiinteistöpäättäjä huomio!

Toteutamme sähköautojen latausjärjestelmät

- Talo- ja kiinteistöyhtiöt
- Yritykset
- Pientalot

Kysy lisää, me autamme!

TeraWatt

www.terawatt.fi

Teksti ja kuvat: Reetta Virtanen

Villa Furuvik
ja hyvien tyyppien aamusauna

Helsingin Hevossalmen rannalle 1800-luvulla rakennettu Villa Furuvik on lämminhenkinen kokoontumispaikka helsinkiläisten saunojien keskuudessa. Sen suuressa pihapiirissä sijaitsee asuinrakennus, kaksi saunarakennusta sekä juhlatilana toimiva päärakennus, Villa Furuvik.

Bussi 85 jättää minut aivan kartanon liepeille. Kaunis **Villa Furuvik** avautuu metsän takaa ja tiedän olevani perillä. Suuntaan punaisten rakennusten ohi kohti rantasaunaa, missä **Tea Lindberg**, Villa Furuvikin omistaja, vilkuttaa ja toivottaa tervetulleeksi.

Lämmin elokuinen aamu, meri ja sauna, mikä voisi olla parempi aloitus päivälle.

Hyvien tyyppien aamusauna

Jo perinteeksi muodostunut Hyvien tyyppien aamusauna on kokoontumassa ja innokkaimmat ovat jo ehtineet saunan lauteille. Pöytä on katettu aamupalalla, tunnelma on iloinen ja vastaanottavainen.

Hyvien tyyppien aamusauna lähti liikkeelle reilu vuosi sitten, kun koronavuodet vähensivät tapaamisia ja yhteisiä hetkiä ystävien sekä läheisten kanssa. Perinteiseen aamusaunaan kokoontuvat aluksi Furuvikin työntekijät ja joskus heidän läheiset ystävät, mutta nykyään myös uudet tuttavuudet ovat tervetulleita.

Lämmin elokuinen aamu, meri ja sauna, mikä voisi olla parempi aloitus päivälle.

– Hyvien tyyppien aamusaunasta on tullut vuoden aikana todella tärkeä. Täällä näemme ystäviä ja tuttuja kerran viikossa ja nautimme yhteisestä saunahetkestä ennen töitä, sanoo **Anni Holmström**, Villa Furuvikin ”pehtooritar” ja **Saunat.fi**:n toinen perustaja.

Saunat.fi on Tea Lindbergin perustama saunavuorojen ja saunatilojen varaussivusto, jota pyöritetään kolmen hengen tiimillä pääasiassa Furuvikista käsin.

Saunomisesta on selvästikin muodostunut kaikille furuvikiläisille viikon kohokohta ja mikä olisikaan parempi tapa katkaista arjen rutiinit kuin aloittaa päivä saunomalla ja uimalla.

– Onhan tämä rentouttavaa. En välttämättä käy kesällä saunomassa, esimerkiksi taloyhtiön saunavuorolla, mutta kesäsauna tai elokuinen sauna tällaisessa ympäristössä on vähän eri asia, kertoo **Kati Repo**, joka on Hyvien tyyppien aamusaunassa ensimmäistä kertaa.

Aamusaunassa ei ole kiirettä. Saunomisen ja uinnin välissä haukataan pientä purtavaa aamupalapöydästä, istutaan hetki auringossa ja jatketaan saunomista. Keskustelut saunassa ovat rentoja ja kaikki tosiaan ovat hyviä tyyppejä.

– On kiva tulla kerran viikossa saunaan, kun ei tarvitse heti yhdeksältä aloittaa töitä. Voi olla hetken ihan rauhassa ja sitten aloitellaan yhdessä tekemään hommia, sanoo **Aliisa**, Furuvikissä harjoittelusta kesätöihin jatkanut saunahengetär.

– Tämä koko konsepti on hauska, kaikki saavat tuoda vierailevia tähtiä mukanaan. Välillä ollaan kolmestaan ja välillä meitä on kymmenen lauteilla, Anni toteaa.

– Tämä on kuin pappojen torikahvit, kokoonnutaan joka viikko samaan paikkaan, Tea sanoo naurahtaen.

– Emme ole halunneet periä saunomisesta mitään maksua. Sen sijaan Hyvien tyyppien aamusaunaan osallistuvat

Furuvikin päärakennuksen takana näkyy punainen pihasauna.

Rantasauna on suosittu porukkasaunakohde.

Pihasaunaa voi myös varata.

voivat halutessaan kartuttaa Furuvikin rantasaunalaisten perustamaa Itämeren suojelurahastoa, hän lisää.

Kaksi saunaa, kahdet erilaiset löylyt

Furuvikin rantasauna sijaitsee aivan meren äärellä ja saunan lauteille mahtuu parhaimmillaan jopa tusina saunojaa. Rantasauna sopii virkistyspaikaksi työporukan kanssa tai illanistujaisiin ystävien kesken ja se tarjoaa mitä rennoimmat puitteet näihin tarkoituksiin.

Hei taloyhtiöpäättäjä,

haluamme laittaa taloyhtiösi rakennusten
julkisivut, katot, ikkunat, ovet ja porraskäytävät kuntoon.

Tiedämme osaavamme sen, mitä teemme,
sillä saamme jatkuvasti kiitosta hyvin tehdystä työstä
– onpa kyse suojeltujen tammi-ikkunoiden kunnostuksesta
tai modernien julkisivutehostelevyjen pintakäsittelystä.

Ota sinäkin yhteyttä!

Fennopaint Oy

fennopaint.fi
040 5423596

Rantasaunalla järjestetään avoimia saunavuoroja läpi vuoden. Lipun avoimeen saunavuoroon voi ostaa Saunat.fi -sivuston kautta. Rantasaunaa voi myös vuokrata yksityiskäyttöön läpi vuoden.

Rantasaunan lisäksi Furuvikissa lämpenee myös pihasauna. Vanhana kanalana ja talousrakennuksena toiminut pihasauna on vastikään kunnostettu vanhaa kunnioittaen.

Furuvikin pihasaunan sisäseinät ovat verhoiltu vanhan ladon laudoista ja käytettyä irtaimistoa on haalittu 1800-luvun henkeä vaalien. Itse sauna on kodikas ja tunnelmallinen ja löylyhuoneen sisäseinien vanhat heinäseipäät syventävät vanhan ajan tunnelmaa tuoksun ja pehmeiden löylyjen lisäksi. Olo on kuin lämpöisen peiton alla.

Pihasaunarakennuksessa on saunan lisäksi tilava keittiö sekä nukkumapaikkoja. Pihasaunan varaukseen kuuluu myös tunnelmallinen grillikatos, jolloin tilaa riittää isommallekin seurueelle. Myös pihasaunan voi vuokrata omaan käyttöön Saunat.fi -sivustolta.

Saunojia Furuvikin saunarakennuksissa käy läpi vuoden. Kesällä meren äärellä saunominen houkuttelee turisteja ja kaveriporukoita, vakisaunojia unohtamatta. Syksyllä ja talvella uusia kävijöitä viehättää avantouiminen ja syysmyrskyjen tunnelman ihastelu rantasaunan ikkunasta.

Saunan lisäksi tarjolla oli tänä aamuna ihana aamiainen.

Villa Furuvik viihdyttää kävijöitään tulevaisuudessakin kauniissa ympäristössään ja tarjoaa upeat puitteet niin juhlakansalle sekä saunaintoilijoille.

– Enemmän voisimme kehittää aamusaunatoimintaa, asiakkailta on tullut paljon kyselyitä avantouinneista ennen työpäivää, Furuvikin omistaja Tea pohtii.

Upeita sauna- ja kokoustiloja

Saunat.fi -varaussivusto on perustettu vuonna 2018 palvelemaan saunojia ja saunanomistajia ympäri Suomea. Sivustolta voi varata saunavuoroja tai tiloja yksityiseen käyttöön tällä hetkellä 11 eri saunasta, mukaan lukien Furuvikin rantasauna ja pihasauna. Sivusto työllistää tällä hetkellä neljä ihmistä ja sitä kehitetään koko ajan asiakkaiden tarpeita kuunnellen. • **www.saunat.fi**

Laajasalon vanhin huvila

Villa Furuvik on rakennettu 1800-luvulla ja se on yksi Laajasalon vanhimmista huviloista. Uusrenessanssityylisen huvilarakennuksen on rakennuttanut vuori-intendentti **Enok Hjalmar Furuhjelm** vuonna 1884 ja sen on suunnitellut arkkitehti **Karl August Wrede** (1859–1943). Arkkitehdin kuuluisimpia töitä ovat Helsingin keskustassa Pohjoisesplanadi 35 rakennus, Tampereella Näsilinna ja Turussa vanha pääkirjastorakennus. Villa Furuvikin rantasauna toimi aikoinaan verkkovajana ja höyrylaivapysäkkinä. Pihalla sijaitsevat entiset kivikellarin jäännökset toimivat nykyään tunnelmallisen grillikatoksen raameina. • **www.villafuruvik.fi**

Teksti: Karoliina Saarnikko | Kuvat: HNRI Oy & Pesola Objective

Innostava ja lämmin World Sauna Forum

Jo viidennen kerran järjestetty World Sauna Forum oli jälleen kerran onnistunut ja inspiroiva tapahtuma, joka keräsi saunasta innostuneet ihmiset ja yritykset yhteen. Tapahtumapaikkana toimi Lapland Hotels Arena Tampereella.

World Sauna Forumin virallinen osuus päättyi paneelikeskusteluun.

World Sauna Forum päästiin jälleen järjestämään parin vuoden koronatauon jälkeen ja vastaanotto oli innostunut. **Sauna from Finlandin** järjestämään tapahtumaan osallistui noin 300 vierasta 16 eri maasta.

Tapahtuman ohjelma koostui mielenkiintoisista puheenvuoroista, näytteilleasettajista sekä tutustumisvierailuista sauna-alan vaikuttajiin ja yrityksiin. Kokouspäivän päätteeksi osallistujat pääsivät kokemaan saunaelämyksen **Lapland Hotelsin** kattosaunassa.

Puheenvuorot kiinnostivat osallistujia

Tapahtuman puhujakattaus oli monipuolinen ja jokainen puhujista edusti erilaista ja omanlaistaan tulokulmaa saunaan ja saunomiseen.

Yhtenä keskeisenä teemana oli tietenkin saunan terveysvaikutukset.

Esimerkiksi mediapersoona ja ”rakkauslääkäri” **Emilia Vuorisalmi** kertoi saunan vaikutuksesta ihmisen rakkaushormoneihin ja totesi, että sauna vapauttaa kehossa samoja hormoneja kuin rakastuminen. Tämän vuoksikin sauna tekee saunojistaan terveempiä ja onnellisia.

Matti Huotari Oulun yliopistosta kertoi myös saunan terveysvaikutuksista, mutta tieteen ja tutkimuksen

Tapahtumaan osallistui noin 300 vierasta 16 eri maasta.

Kokouspäivä huipentui Lapland Hotelsin kattosaunassa.

näkökulmasta. Hän esitteli saunan terveysvaikutusten mittaustapoja.

Muina puhujina kuultiin Harvian **Tapio Pajuharjua**, Studio Puisto Groupin **Heikki Riitahuhtaa** sekä Nordic Urbanin **Raoul Grünsteinia**.

Päivän avasi Lapland Hotelsin hotellinjohtaja **Leena Turunen**, joka kertoi tapahtumapaikkana toimivan Lapland Hotels Tampereen synnystä ja toiminnasta. Tapahtuman juonsi toimittaja **Maria Markus**.

”Te suomalaiset istutte kultakaivoksen päällä”

Yksi päivän innostavimmista puheenvuoroista kuultiin aloituspäivän alkupuolella, kun lavalle nousi Spa & Wellness Designin uranuurtaja ja Aspa Internationalin perustaja **Martin R Goldmann**. Goldmann aloitti esityksensä kehottamalla yleisöään seisomaan ja hieromaan toistensa hartioita. Yllättävä aloitus aiheutti hilpeyttä ja rentoutti mukavasti tunnelmaa. Sitten mentiin itse asiaan.

Tapahtumassa solmittiin tärkeitä kontakteja ja aloiteltiin kansainvälisiä yhteistöitä.

Goldmann osoitti esityksellään, miten itsestäänselvyytenä suomalaiset usein pitävät saunaa. Hänen esityksensä nimen mukaisesti ”Finnish Sauna – the best kept secret”, suomalaiset eivät osaa kertoa tarpeeksi maailmalle, miten upea saunakulttuuri heillä onkaan.

Hän toivoi, että Suomessa osattaisiin hyödyntää saunaa myös bisneksen kannalta. Goldmann kiteytti sanomansa sanomalla, että ”te suomalaiset istutte kultakaivoksen päällä”.

Sauna kiinnostaa maailmalla

Myös kansainvälinen media oli kiinnostunut World Sauna Forumista ja Iso-Britannian suurlähetystö toi mukanaan toimittajaryhmän muun muassa The Sunday Timesista.

– Iso-Britanniassa on ollut selvästi havaittavissa kasvavaa kiinnostusta suomalaisen saunakulttuurin

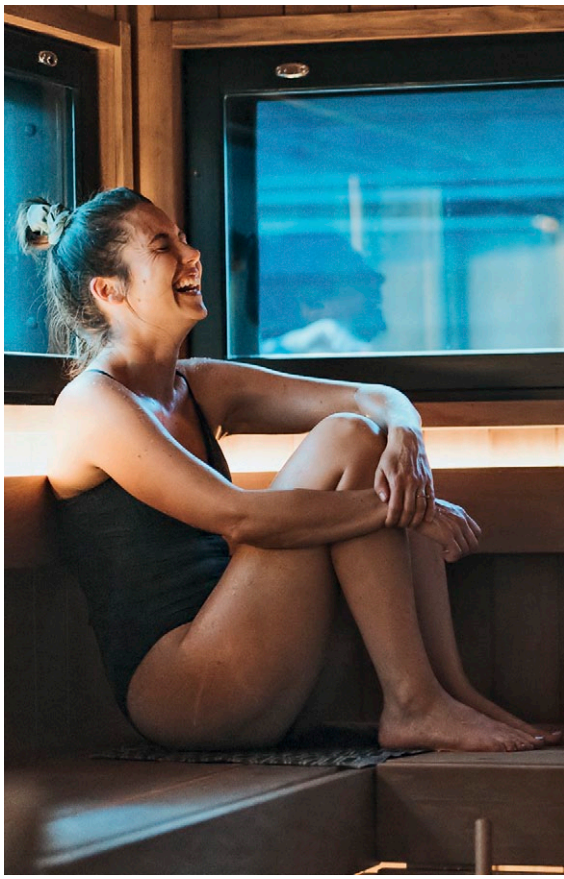

Muutamme tiedon taidoksi ja toiminnaksi.

Kiinkon ratkaisukeskeiset ajankohtaiskoulutukset sekä tutkinto- ja pätevyyskoulutukset ovat alan huippua. Tarjontaamme ohjaa vahvasti työelämälähtöisyys ja kouluttajamme edustavat alan parasta asiantuntemusta.

Kiinko on kiinteistö- ja rakennusalan johtava kouluttaja. Järjestämme vuosittain yli 130 julkista ja yrityskohtaista tutkinto-, ajankohtaiskoulutus- ja valmennustilaisuutta, joihin osallistuu yhteensä yli 6 000 henkilöä. Olemme kouluttaneet alaa vuodesta 1978, lähes 40 vuotta.

Tutustu koulutuksiimme **www.kiinko.fi**

Kiinko

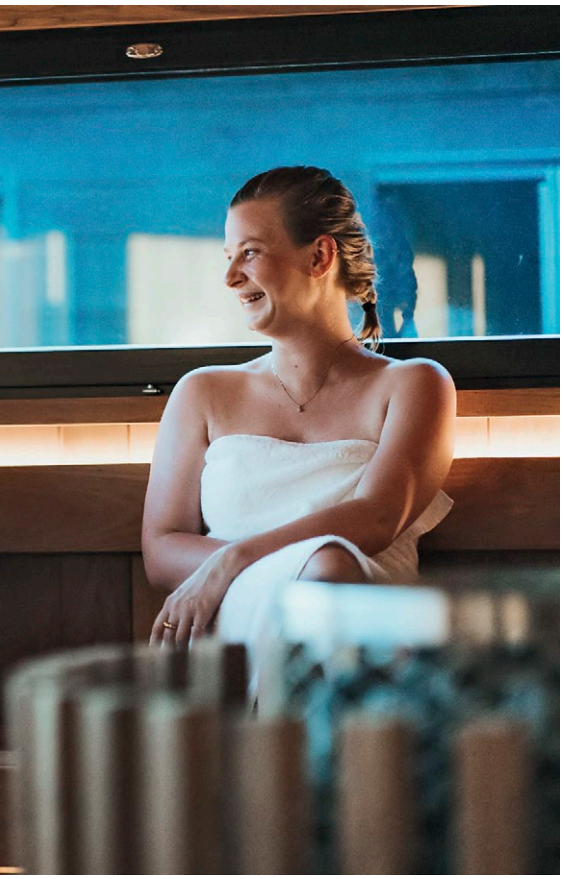

merkityksestä arkiseen hyvinvointiin ja rentoutumiseen. Yksityissaunat ovat edelleen Britanniassa harvinaisuus, kertoi yksi tapahtuman vieraista, **Pirjo Pellinen**, kulttuuri- ja julkisuusdiplomatian neuvonantaja Suomen suurlähetystöstä Lontoosta.

Samaa on aistinut Sauna from Finland ry:n toiminnanjohtaja **Carita Harju**:

– Suomalainen sauna on nosteessa ja kiehtoo hyvinvointialan päättäjiä, yrittäjiä, tutkijoita ja mediaa. Kansainväliset yritykset haluavat viedä suomalaista saunaelämystä nyt asiakkailleen ympäri maailmaa.

Sauna from Finlandin ja nimenomaisesti World Sauna Forumin päämäärä on selkeä.

– Tavoitteenamme on tehdä suomalaisesta saunaelämyksestä tunnettu maailmalla, ja rakentaa siitä uskottava vientituote, Harju toteaa.

Emilia Vuorensalmi oli yksi päivän puhujista.

Päämäärän päästiin ainakin Word Sauna Forumin tiimoilta, sillä tapahtuman odotetaan poikivan yhteistyösopimuksia kansainvälisesti.

- Seuraava World Sauna Forum järjestetään 2024.
- Lisätietoja **www.saunafromfinland.fi**

Hyvä valaistus luo kodin tunnelman ja säästää sähkönkulutusta!

Oikealla, hyvin suunnitellulla valaistuksella luot kotiin miellyttävän tunnelman. Laadukas valaistus toistaa myös sisustuksen materiaalit arvokkaasti ja lisää asukkaiden hyvinvointia.

LED-valaistuksen avulla voit säästää myös merkittävästi sähkönkulutusta! Laajasta valikoimasta ja erinomaisesta saatavuudesta löydät laadukkaat valaisimet niin uudis- kuin saneerauskohteisiin asennettavaksi. Ota meihin yhteyttä kertoaksemme lisää!

www.sg-oy.fi info@sg-oy.fi 020 730 3960

Kansainvälinen Saunakongressi Stuttgartissa lähestyy

Pystytäänkö Kansainvälinen Saunakongressi järjestämään? Mitä kuuluu sähkösaunojen standardisoinnille Yhdysvalloissa? Mitä Kansainvälisen Saunaliiton ohjelmassa on ensi vuonna? ISA:n puheenjohtajan Risto Elomaa raportoi viimeisimmät uutiset kansainväliseltä saunayhteistyörintamalta.

XVIII Kansainvälisen Saunakongressin järjestelyt ovat kohdanneet runsaasti ongelmia koronan ja erityisesti Ukrainan sodan ja siitä seuraavan energiapulan vuoksi. Tätä lukiessanne tiedetään kuitenkin, onnistuuko kongressin ja **Interbad**-messujen pitäminen. Päätökset energiansäästöstä Saksassa koskevat myös yleisiä saunoja, jotka käyttävät lämmitykseen kaasua. Valtiovalta on valitettavasti todennut, että saunat voisivat olla hyvä kaasun säästökohde, mikä tarkoittaisi niiden sulkemista.

Energiaongelman lisäksi Saksassa odotetaan seuraava Covid-19 -aaltoa loka–marraskuussa, mikä saattaa aiheuttaa sulkuja ja jopa yleisötilaisuuksien peruutuksia. Jo nyt tiedämme, että Covidin takia kiinalaisia kävijöitä ei ole juuri odotettavissa messuille tai kongressiin. Sota pitänee myös venäläiset suurelta osin poissa Stuttgartista.

Ajantasaiset tiedot kongressin ja Interbad-messujen tilanteesta löytyvät kongressin kotisivulta **www.isc-2022.com**.

Saunakongressin ohjelmatärpit

Kansainvälisen Saunakongressin ohjelma, jos se päästään järjestämään, on monipuolinen. Suomesta on mukana ohjelmassa kaksi esitelmää, joista toisen pitää Saunaseuran tuore jäsen **Lassi A. Liikkanen**.

Esitelmien lisäksi ohjelmassa on iltaohjelmaa, joissa voi tavata saunaystäviään sekä tietysti saunoa. Tähän tarkoitukseen on varattu Stuttgartin äskettäin korjattu **Mineralbad Berg**, joka on koko kongressin ajan osallistujien käytettävissä. Stuttgartissa ja lähistöllä on myös monia muita mielenkiintoisia kylpylöitä, kuten **Thermen & Badewelt Sinsheim** ja sen erittäin suuri Koi-sauna, jonne mahtuu runsaat 250 henkeä.

Löylyvesimaraton, joka lähti kesäkuussa Saunan päivänä Rajaportin saunalta, saapuu kongressin avajaisiin ja pääsemme suurlähettiläs **Sipiläisen** kanssa avaamaan kongressin heittämällä tuota ”pyhää” löylyvettä kiukaalle. Kiuas on tosin turvallisuussyistä kylmä.

Saksassa on paljon tapahtumia löylyvesimaratonin ympärillä. Maratonin keskeisenä järjestäjänä on Suomen Saksan Instituutti, jonka johtajana toimii nykyisin Saunaseuran jäsen ja sauna-aktiivi **Mikko Fritze**.

Sauna Aid jatkuu

Sauna Aid -hanke on jatkunut ja sen telttasauna on tällä hetkellä jossain päin Ukrainaa lähellä rintamaa tuomassa helpotusta sotilaille.

Sauna Aidin telttasaunan luovutustilaisuus Ukainan armeijan käyttöön.

Risto Elomaa

Pyhää Tampereen löylyvettä pullotettuna.

Sauna Aidin tiimoilta on järjestetty myös erilaisia tapahtumia eri puolilla Eurooppaa ja erilaisia saunoja on ukrainalaisten käytössä useassa paikassa ilmaiseksi.

Japanista Aufguss-maa

Myös Aufgussin kansalliset mestaruuskilpailut ovat jatkuneet. Uutena maana mukaan tuli Japani, jossa mestaruuskilpailut järjestettiin ensi kertaa heinäkuussa. Japanin Saunaseura otti kilpailut suojiinsa ja paikaksi valikoitui **SkySpa** Yokohamassa. SkySpan omistaa monille suomalaisillekin tuttu **Kenseki Kim**.

Japani on 18. mukana oleva maa ja he lähettävät omat edustajansa myös Aufgussin MM-kisoihin Bussloohon Hollantiin syyskuussa.

Sähkökiukaiden standardointi etenee

UL on vihdoin aloittamassa sähkökiukaiden standardien harmonisointihankkeen Yhdysvalloissa. Tämä mahdollistaisi eurooppalaisten kiukaiden viennin ilman erillisiä hyväksyntöjä. Kanadassa noudatetaan jo sähkökiukaiden osalta eurooppalaisia normeja. ISA on mukana hankkeessa.

Puukiukaiden osalta pienhiukkaskysymykset ovat avoinna. Mitä kaikkea Ecodesign-direktiivi tuo EU:ssa mukanaan? Joissain puheissa kiuasvalmistajat ovat antaneet ymmärtää, että puukiukaat saattavat jäädä pois tuotevalikoimista, jos standardeista tulee liian vaikeita.

Risto Elomaa on Kansainvälisen Saunaliiton (ISA) puheenjohtaja ja Suomen Saunaseuran jäsen.

ISA:n uutisia

- Viro liittyi lopulta virallisesti ISA:n jäseneksi. Liittyjänä on **Viron Maaturism**, joka ylläpitää muun muassa sivustoa **www.saunatee.ee**. Vuosi 2023 on yhteinen saunavuosi Virolle ja Suomelle. Sen ohjelmaa tullaan hiomaan lähiviikkoina ja mukana on ainakin **Soomi Saunaselts Eestis**, joka tekee syyskuun alussa saunamatkan Etelä-Viroon. Saunaseura ja mahdollisesti myös Saunarinki tullevat mukaan.
- **Ruotsin Bastuakademie** järjesti elokuun lopulla saunafestivaalit Kukkolassa. Bastuakademie oli kutsunut mukaan liettualaisia vihdonnan osaajia opettamaan vieraille vihtomista. Tällainen jäsenten keskeinen yhteistyö on ISA:n toiminnan mukaista ja sitä voisi olla enemmänkin.
- **North American Sauna Association** on ISA:n kanssa mukana järjestämässä Pohjois-Amerikan järjestyksessä toista saunaviikkoa, joka ajoittuu helmikuulle 2023. Edellisellä kerralla saunaviikon ohjelmassa oli mm. Miesten vuoro -elokuvan laaja esitys netissä.
- ISA:n nykyisen hallituksen nelivuotiskausi päättyy vuoden lopussa. ISA:n jäsenkokous valitsee uuden hallituksen kokouksessaan 1.10. ja hyväksyy samalla alustavan toimintasuunnitelman seuraaville vuosille. Hallituksen kokoonpanoon ei odoteta suuria muutoksia. Kaikki nykyiset jäsenet ovat ilmoittaneet valmiudestaan jatkaa. Tämä on hyvä, sillä meneillään on useita hankkeita, jotka jatkuvat seuraaville vuosille.
- Aktiviteetteja ja vierailuja on tiedossa runsaasti niin nyt syksyllä kuin ensi vuonna. Saunatalon lisäksi vieraita kiinnostavat muun muassa Jämsän Savusaunakylä, Mäntän uusi Taidesauna ja tietysti perinteiset Rajaportin- ja Kotiharjun Sauna.
- Wellness-teemat ovat nousemassa esiin entistä enemmän saunojen osalta. Suuret toimijat kuten **Thermen** ovat kiinnostuneet saunoista omassa kokonaistarjonnassaan. Thermenin kaltaiset suuret kylpyläkokonaisuudet ovatkin sopivia paikkoja erilaisille saunoille.

Teksti: Pia Sovio-Pyhälä, kuvat: Signe Brander / Helsingin kaupunginmuseo

Ruotsalaisen lääkärin kokemuksia suomalaisesta saunasta vuodelta 1902

Ruotsalainen lääkäri Henrik Berg vieraili historiallisessa Marie-Bad -saunassa Helsingissä vuonna 1902. Hän päätyi kirjoittamaan kokemuksestaan lääkärikirjaansa.

Helsingin Kruununhaan sähkökaapeissa on vanhoja historiallisten valokuvien suurennoksia aikoinaan paikalla olleista vanhoista rakennuksista, niiden asukkaista sekä elämästä. Yksi tällainen sähkökaappi kuvineen sijaitsee Mariankadun ja Kirkkokadun kulmassa ja kuvassa on **Marie-Bad** -niminen sauna ja sen saunottaja.

Löysin kirjahyllystäni vanhan lääkärikirjan, jonka oli 1800–1900-lukujen vaihteessa kirjoittanut ruotsinmaalainen tohtori **Henrik Berg**. Henrik Berg oli väitellyt filosofian tohtoriksi Lundissa vuonna 1883, lääketieteen lisensiaatiksi Karolinska instituutissa Tukholmassa vuonna 1888 ja lääketieteen tohtoriksi Upsalassa 1899. Hän toimi lääkärinä Tukholmassa. Berg tunnetaan ensisijaisesti populäärinä kirjailijana ja raittiusasian kannattajana.

Kirjassaan *Läkäreboken* (Lääkärikirja) Berg luettelee aakkosjärjestyksessä tietoja taudeista ja vaivoista sekä niiden hoidoista. Kirjassa sanan *Bad* alla kerrotaan kylpyjen eri muodoista eri aikakausina ja niiden vaikutuksista eri vaivoihin. Mainittuna löytyy myös *Finskt Bad* (suomalainen sauna) Helsingissä. Seuraavaksi suomennettuna ote lääkärinkirjan *Finsk badstu* -tekstistä ja erityisesti selkäsauna-sanan alkuperästä:

”Kukapa lukijoista ei olisi lapsuudessaan kuullut tai itse henkilökohtaisesti tutustunut ”selkäsaunaan” (ruots. risbastu)? Tämä kasvatusmenetelmä koostuu kahdesta sanasta, selästä ja saunasta ja johtunee siitä, että vanhoissa kylpypaikoissa saunoissa kylpijöitä piiskattiin koivusta eli virvoista niputetuilla koivuvastoilla”.

Tohtori Berg tiesi koivuilla piiskaamisen oman saunakokemuksensa vuoksi. Hän oli matkustanut Tukholmasta Helsinkiin tutustumaan suomalaiseen kylpyyn. Tohtori oli oletettavasti lukenut saunomisesta aiemmin kirjoittaneen **Samuel Ödmannin** (s. 1750) artikkelin *Muistelmia kotiseudulta ja koulusta Vislandin pappilassa*, jossa kerrottiin, miten rovasti ja adjunkti kylpivät jouluaattona koivuhaloilla lämmitetyssä 55-asteisessa saunassa. Ehkä tämän luettuaan hän tahtoi matkustaa Helsinkiin saunomaan.

Isäntänä saunaan tutustumisessa toiminut Herra insinööri vei hänet Marie Bad -saunaan. Tohtori Berg kertoi kokemuksestaan lääkärikirjassaan näin:

”Noin 50-vuotias nainen pelkässä paidassa ja lyhkäsessä alushameessa toivotti meidät tervetulleiksi ja vakuutti, että saisimme kokea hyvän kylvyn. Meidät kutsuttiin ensin lauteille. Tämän jälkeen nainen avasi uunin luukun ja heitti luukusta kuumille mukulakiville kauhalla vettä. Luukusta nousi valkoista höyryä ja lämpö nousi nopeasti. Nainen heitti kauhallisen toisensa perään, hän heitti löylyä. Minun oli lopulta pakko pyytää häntä lopettamaan löylyn heitto. Eipä kestänyt kauankaan, ennen kuin hiki alkoi valua, ja tuossa puhtaassa, kosteassa lämmössä tunsin miten kaikki väsymys, surut ja huolet väistyivät.

Ehkä noin 20 minuutin kuluttua nainen otti koivunvarvuista kootun vastan ja kostutti sen veteen, käski minut makaamaan penkille ja alkoi piiskata minua. Mutta miten ihanaa piiskaaminen olikaan! Se oli samanaikaisesti hierontaa ja läiskimistä, joka melkein sattui. Hän jatkoi rauhalliseen tahtiin lyömistään. Mitään osaa kehosta hän ei jättänyt piiskaamatta. Iho alkoi punottaa ja hiki valui.

PUHDASTA ILOA
70 VUODEN AJAN
ETT RENT NÖJE
I 70 ÅR
Clean Kalle
CLEANING & LAUNDRY SINCE 1952
LAADUKKAITA SIIVOUS- JA PESULAPALVELUJA
Tavoitat meitä palvelunumerosta:
✆ 019 264 6600
www.cleankalle.fi

HELSINKI | KIRKKONUMMI | RAASEPORI | HANKO

Mikä Marie-Bad?

Leskirouva **Dahlström** perusti suuren suosion saaneen Marie-Badin saunan vuonna 1829 Kirkkokadun ja Mariankadun kulmaan. Arkkitehti **Carl Johan Edward Gustavson** suunnitteli kylpylärakennuksen, jonka keskiosa erottui matalammista sivuosista kaksikerroksisena. Saunassa oli yleinen ja yksityinen puoli.

1880-luvulla Marie-Badia pidettiin Ullanlinnan uimalaitoksen ja Rautatientorin Villensaunan ohella kaupungin parhaisiin kuuluvana saunana. Marie-Badin yksityispuolella kylpyvieraat saattoivat joskus sunnuntaisin myös seurata yläkerrassa kylvettäjättärien ja heidän kavaljeeriensa teatteriesityksiä.

Saunoja ja kylpylöitä tarvittiin kipeästi, sillä kylpemismahdollisuudet ahtaissa ja alkeellisissa asunnoissa olivat olemattomat. Vuonna 1907 kaupungissa oli 49 yleistä saunaa ja kylpylaitosta. Niistä puolet oli ns. kansankylpylöitä, joiden puhtaudessa oli toivomisen varaa.

Varakkaampi väki alkoi jo rakentaa koteihinsa omia kylpyhuoneita. Vuonna 1910 laskettiin jo joka viidennessä helsinkiläisessä asunnossa olevan kylpyhuone.

Marie-Bad purettiin 1914 ja sen paikalle rakennettiin **Oscar Bomansonin** piirtämä kerrostalo.

(Lähde: Helsingin Sanomat, 17.9.2005)

Sitten hän laittoi vastan pois, saippuoi minut perusteellisesti ja huuhteli lämpimällä vedellä. Päätteeksi sain laskeutua isoon ammeeseen ja huuhdella itseäni haalealla, melkein kylmällä vedellä. Siinä vilvotellessani kuulin, miten ystäväni insinööri päästi tyytyväisiä huudahduksia ”lyö kovempaa”. Lopuksi minut kiedottiin kuivaan lakanaan ja sain palata pukuhuoneeseen. Perusteellisen kuivaamisen jälkeen saunottaja hieroi minua. Koko ruumiini sai kokeneilla otteilla perusteellisen käsittelyn.”

Lopuksi Berg kuvaa vielä tekstissä olleensa niin raukea, että itse nukkumatti vei hänet hetkeksi unten maille. Onnellisena tohtori ja hänen isäntänsä astuivat ulos sateeseen ja Bobrikoffin valtakuntaan.

• **Kirjoittaja on Saunaseuran jäsen ja historioitsija.**

Merellinen Mäntylän sauna

Teksti: Karoliina Saarnikko
Kuvat: Hannu Pakarinen

Oli varhaiskevät ja olin Kustavissa viikonlopun kuvauskeikalla. Kuvasin kahta savusaunaa kauniissa Kustavin merimaisemassa ja paluumatkalla päätin vielä poiketa kolmannessa kohteessa. Soitin Mäntylän saunan omistajille ja kysyin, passaisiko tulla kuvaamaan.

Sauna sijaitsi Taivassalossa ja sen omisti ystävällinen pariskunta. Kuvaustilanne oli aika nopea ja emme ehtineet saunoa, mutta mieleeni on jäänyt paikan merellinen kauneus. Otin heistä kuvia saunan ulkopuolella ja kuvasin myös sisätilat. Löylyhuoneessa huomasin peilin ja päädyin ottamaan heistä kuvan heijastumassa peilistä.

Valokuvaaja **Hannu Pakarinen** kuvasi Suomen Saunaseuran toimeksiannosta satavuotiaita saunoja ympäri Suomen vuosina 2018–19. Kaiken kaikkiaan kohteita kertyi 30. Projektin tarkoituksena oli suomalaisen saunan ja saunakulttuurin dokumentointi sekä sen säilyttäminen ja vaaliminen. Pakarisen kuvista järjestettiin myös näyttely helsinkiläisessä galleriassa vuonna 2021. Julkaisemme jatkossa Sauna-lehdessä aina yhden saunan tarinan valokuvaajansa itse kertomana.

Saunaseuran mobiilisauna hurmasi Siirrettävien Saunojen Kokoontumisajoissa

Teksti ja kuvat: Sauna Brothers

Parin koronavuoden jälkeen Teuvalla järjestettiin jälleen Siirrettävien Saunojen Kokoontumisajot. Jo 13. kertaa järjestettävät ajot olivat jälleen menestys. Tällä kertaa myös Saunaseura oli mukana menossa omalla saunalla.

Siirrettävien Saunojen Kokoontumisajot ovat saavuttaneet saunaharrastajien keskuudessa vankkumattoman suosion. Paikalla saattaa vuodesta riippuen olla jopa yli kuusikymmentä saunaa, kaikki siirrettäviä ja hyvinkin erikokoisia.

Ensimmäisen kerran tapahtuma järjestettiin vuonna 2006. Ajot järjestää Siirrettävien Saunojen Kokoontumisajot ry, jotka jälleen vapaaehtoisten voimin järjestivät hienon tapahtuman. Tänä vuonna paikalle oli saapunut 47 saunaa ympäri Suomen ja kaukaisin vierailija oli Norjasta.

Mobiilisauna valmiina lähtöön Teuvalle.

Vesivaraaja tarjosi hyvät löylyt kahdelle.

Viikonlopun kestävät ajot

Tapahtuma alkoi perjantain Saunaparaatilla. Näyttävä kulkue keräsi paikalle valtavan katsojajoukon ja tuntui, että Teuvan noin 5 000 asukkaasta oli paikalla lähes jokainen.

Saunat lämmitettiin lauantaina ja alueelle saapui myös nyt suuri joukko, osa teuvalaisia ja osa lähipaikkakuntalaisia. Heistä iso osa tuli tietysti saunomaan.

Alueella järjestettiin myös erilaista paikallista ohjelmaa ja kilpailuita, muun muassa vihdanpituusheitto.

Mobiilisaunaan jonotettiin

Suomen Saunaseuran mobiilisaunaa pyydettiin tapahtumaan monen eri tahon kautta ja päätös vierailusta oli helppo tehdä.

Rakas mobiilisaunamme sai todella positiivisen vastaanoton ja herätti Teuvalla suurta kiinnostusta. Lauantaipäivän aikana saunassa oli koko ajan hieman ruuhkaa ja kokonaisuudessaan siellä vieraili 501 saunaharrastajaa.

Mobiilisaunan siirrosta vastasi pitkäaikainen saunaseuralainen jo 60-luvulta, **Jukka Horkka** apunaan kartturi **Hannu Saintula**. Lisäksi tärkeitä lämmitys-, valvonta- ja huoltohommia hoitivat **Jarmo Lehtola** ja **Pekka Hämäläinen**.

• Lisätietoja: **www.sauna-ajot.com**

Vanha paloauto toimi hyvin myös saunana.

Potkukelkkasauna ei ollut koolla pilattu.

Pönttöpalvelun saunamestari Pekka tarjosi kuumia hetkiä.

Saunaturvaajat lämmittämässä Ziliä.

Tästä saunasta sai todella hyvät löylyt.

Tässäkin Ford Transitissa riitti löylyjä.

Haamuaiheinen farkku-Volvo kärsi palovahinkoja loppuillasta.

Uskokaa tai älkää, tämä on myös sauna...

Sauna Arla on kuollut – eläköön yleinen sauna

Yleinen sauna on instituutio, kaupungistumisen sivutuote. Ihmiset muuttivat pieniin asuntoihin ja saunassa peseydyttiin kerran viikossa. 1950-luvulla Helsingissä oli yli sata yleistä saunaa. Sitten asuntoihin saatiin kylpyhuoneet. Sauna toisensa jälkeen lopetti toimintansa.

Vuosituhannen vaihteessa Helsingissä oli enää kaksi vanhaa yleistä saunaa: **Kotiharjun sauna** ja **Sauna Arla**, mutta uusi vuosituhat toi myös uuden saunabuumin.

Monitoimitalo Lepakko piti sisällään kaikenlaista, myös saunan. Lämmitimme sitä parin ystäväni kanssa viikottain ja ihmiset tulivat saunomaan, nauttimaan oluesta ja sekalaisista esityksistä. Höyry-klubimme oli helsinkiläisen klubikulttuurin merkillinen poikkeus, jossa sauna oli klubin sydän. Kun Lepakko purettiin me jatkoimme ihmisten saunottamista pop-up -saunallamme ympäri maailmaa.

Vuonna 2000 Helsingin kulttuuripääkaupunkihanke saneerasi Kotiharjun saunan ja pesi sen kasvot uuteen sauna-aikaan. Itse löysin kotisaunakseni Sauna Arlan, Kotiharjun saunan vuotta nuoremman pikkuveljen. Se oli kalliolaiselle sisäpihalle unohtunut pieni taivas, joka oli Pietarinkadun saunaa pyörittäneen **Jorma Grönlundin** eläkeharrastus. Lopulta Jorma kysyi milloin otan viestikapulan haltuuni? Lämmitin Arlan kiukaat ensimmäisen kerran vappuna 2006.

Uudenpolven saunayrittäjät rakensivat muita yleisiä saunoja Helsinkiin. **Kulttuurisaunan** toteutti muusikko-arkkitehti **Tuomas Toivonen** taiteilija **Nene Tsubain** kanssa. Upean **Löylyn** takana hääri näyttelijä **Jasper Pääkkönen** ja kansanedustaja **Antero Vartia**. Itse avasin **Uuden Saunan** lokakuussa 2018. Yleisten saunojen lauteilla loikoilee nyt uudet sukupolvet myös Tampereella, Jyväskylässä, Kuopiossa, Kouvolassa ja Oulussa – ja lisää on tulossa.

Sauna Arlan tilanne on jäätävä. Korona kuritti saunatoimintaa tuhoisasti. Yleiset saunat jäivät koronatuissa äpärälapsen asemaan. Uusi Sauna sai kaksi koronatukea, mutta vain ravintolamyynti huomioitiin.

Sauna Arlan kohtalo oli karumpi. Sauna sai vain yhden koronatuen eikä vuokraisäntä huojentanut vuokria ensimmäisen koronakevään jälkeen. Viimeisen naulan Arlan arkkuun löi **Vladimir Putin**. Kaasun hinta on noussut yli kymmenkertaiseksi. Sauna Arlan kiukaat ovat lämmenneet kaasulla vuodesta 1970.

Enää meillä ei ole varaa lämmittää saunaa yhtiökumppanini **Tea Lindbergin** kanssa. Pyysimme saunatilat omistavalta taloyhtiöltä vapautusta loppusyksyn vuokrista. Halusimme muuttaa kiukaat sähkölämmitteisiksi ja esitimme, että tekisimme taloyhtiön kanssa vuosia viivästyneet saneeraukset saunatiloihin. Arvelimme, että saunan satavuotisjuhliin mennessä kaasunhinta olisi normalisoitunut ja palauttaisimme kiukaat tulella lämpiäviksi. Taloyhtiö ei suostunut ehdotukseen. Irtisanoimme vuokrasopimuksen. En voi kuin nostaa käteni pystyyn.

Suomalainen sauna valittiin Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon ja Museovirasto alkoi valmistelemaan Sauna Arlan, Kotiharjun saunan ja **Rajaportin saunan** suojelua erityislailla. Saa nähdä ehtiikö omistaja purkaa Sauna Arlan sitä ennen.

Vetoan kansanedustajiin. Yleisten saunojen ALV pitäisi laskea 24 %:sta samaan 10 %:iin kuin uimahalleissa. Saunat pitää myös saada kulttuuri- ja virikesetelien piiriin. Valtiovallan pitää varmistaa, että yleinen sauna on jatkossakin osa suomalaista saunomiskulttuuria. Saunominen Unescon listalla ei voi olla vain sanahelinää.

Kimmo Helistö
Kirjoittaja on helsinkiläinen saunayrittäjä

HoivaNova

Luotettava kotipalvelu sinulle ja läheisellesi.

MEILTÄ SAAT KAIKKI KOTIPALVELUT

Kodin hoito ja ylläpito, kotisairaanhoito, omaishoitajan sijaisuus, muistisairaan hoiva ja kaikki muu henkilökohtaisen avustajan säännöllinen huolenpito.

Kotitalousvähennys jopa 60% (2022) ja palvelusetelit.

HoivaNova
Soita ja pyydä tarjous:
050 466 4004 Minna Levo
050 466 4373 Toimisto
info@hoivanova.fi hoivanova.fi

SUOMALAISTA PALVELUA ®

SUOMEN SAUNASEURA
FINSKA BASTUSÄLLSKAPET
THE FINNISH SAUNA SOCIETY

YHTEYSTIEDOT
Suomen Saunaseura ry
Vaskiniementie 10, 00200 Helsinki, www.sauna.fi

Toiminnanjohtaja Janne Koskenniemi
janne.koskenniemi@sauna.fi, 050 371 8178 (puhelinaika ti–to klo 10–13)

Kahvio/kassa 050 372 4167 (saunojen aukioloaikana)
Kahvilapäällikkö Mervi Iivonen, mervi.iivonen@sauna.fi

Lämmittäjämestari/kiinteistöhuolto
Ari-Pekka Paavola, lammittaja@sauna.fi, 050 372 7648

Sauna-lehti
Päätoimittaja Karoliina Saarnikko, lehti@sauna.fi

SAUNASEURAN JOHTOKUNTA 2022
Hannu Saintula, pj, Sauna-lehden toimitusneuvoston pj
hannu.saintula@pp.inet.fi, 050 559 9557
Ritva Ohmeroluoma, varapj, taloustoimikunnan pj
ritvaohmeroluoma@gmail.com, 040 010 9021
Heikki Hirvonen, tutkimus- ja kulttuuritoimikunnan pj
heikki.hirvonen@outlook.com, 040 549 7853
Antti Hermunen, antti@hermunen.fi
Hannu Laine, tietojärjestelmäryhmän pj
hannu@hannulaine.com, 045 118 5255
Raine Laurikainen, laurikainenraine@gmail.com, 050 041 7215
Raine Luomanen, raine.luomanen@raineluomanen.fi, 040 774 0021
Risto Pitkänen, kunnossapitotoimikunnan pj
risto.pitkanen@sauna.fi, 040 7590 825
Pilvi Takala, pilvi.takala@ptcs.fi, 040 524 0522
Helena Tammi, helena.tammi@gmail.com 050 387 6229
Tomi Tuovinen, tomi.tuovinen@gmail.com, 0400 181 282

SAUNOJEN AUKIOLOAJAT
Syksyn aukioloajat ja ajankohtaiset aukioloajat löytyvät Saunaseuran kotisivuilta ja uutiskirjeestä.

Miehet
Tiistai klo 13–21, keskiviikko ja perjantai klo 13–22
Jaetut lauantait klo 12–16.30, viimeinen sisäänpääsy klo 15.45
Muut lauantait klo 12–21

Naiset
Maanantai klo 13–21 (kuukauden ensimmäinen maanantai aina huoltomaanantai)
Torstai klo 13–22
Jaetut lauantait klo 17–21, jaetut lauantait kuukauden ensimmäiset lauantait.

Saunatalo avoinna pyhäinpäivänä 5.11. ja itsenäisyyspäivänä 6.12.

Seuraa Sauna-lehteä sosiaalisessa mediassa:
@saunalehti @sauna_lehti

. AUA1

LA2
Posti Oy

Posti Green

VALMIINA YLITTÄMÄÄN ODOTUKSET

UUDEN SUKUPOLVEN GLC LADATTAVA HYBRIDI

Uuden, odotetun GLC ladattavan hybridin ennakkomyynti on alkanut. Luvassa on auto, joka näyttää tietä innovatiivisilla ratkaisuillaan ja yli 100 km sähköisellä toimintamatkallaan. Älykäs 4MATIC-neliveto, vahva varustelu ja erilaiset turva- ja ajoavustinjärjestelmät maksimoivat mielenrauhan ja ajonautinnon kaikissa tilanteissa. Vakiona on mm. aktiivinen etäisyysavustin, kaista-avustin, jarruavustin ja pysäköintiavustin sekä toisen sukupolven oppiva ja puheohjattava MBUX-käyttöliittymä.

Katso lisää mercedes.fi/uusi-glc